

SEKSUAL POLITIK

IKKE
ORIGINAL

11. ÅRG.
NR. 3. 1983.
KR. 35.
TEMANUMMER.

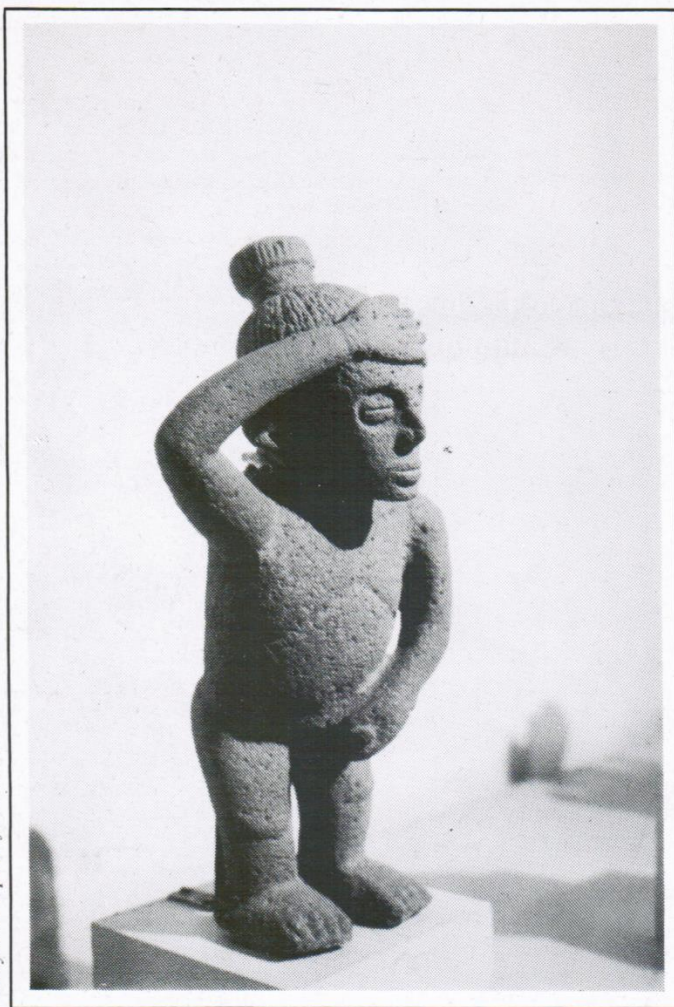
DEN NY KROP

krop til

Maya-skulptur fra Mexico.

Kvindehuset
Havnegade 22
8000 Århus C.
Tlf. 06-12 54 47

Kvindestedet
Toldbodgade 6

SMIL
(for. af sadister og masochister)
Box 49, 2800 Lyngby.
Tlf. 01-26 78 39
Rådgivning: Ons 19-20

**Faglig Ligestillingsgruppe
for Bøsser og Lesbiske**
Postbox 1023
1007 København K

Bøssernes Befrielses Front
Bøssehuset – Christiania
1407 København K.
Fællesmøde: mandag
Åbent hver lørdag aften

Bøssernes Befrielses Front
Fronthuset, Mejlgade 53
8000 Århus C.
Tlf. 06-19 22 55, tirs. 18-19
Intro: 2. man. hver måned.
Fællesmøde: 1. man., 3. tirs.

Rødstrømperne
Kvindehuset, Gothersgade 37
1123 København K.
Tlf. 01-14 28 04

Lesbisk bevægelse
Kvindehuset, Gothersgade 37
11 23 København K.
Tlf. 01-14 28 04

Grevinde Danners Stiftelse
Nansensgade 1
1366 København K.
Tlf. 01-14 74 84

Forbundet af 1948
Landsfor. for bøsser og lesbiske
Knabrostræde 3
Postbox 1023
1007 København K.
Tlf. 01-13 19 48

Pædofil Gruppen
c/o Forbundet af 1948
Træffetid: Mandag 20-21

Mandebevægelsen
Kastelvej 17
2100 København Ø
Intro: 1. ons. hv. md. 19³⁰
Rådgivning: ons. 19³⁰
Åbent hus: tors. 19³⁰

SEKSUAL POLITIK

POSTBOX 1023
1007 København K
KONTAKT-TLF: 01-81 21 16
GIRO: 7 25 11 14
ABONNEMENT: 100 kr. (3 nr.)

Redaktion & Lay-out
Kurt Overaa
Inger Cotsantoni
Morten Haahr
Nis Jensen (LP) (ansv.)
Gro Ottesen
Henning Goldbæk

Medarbejder ved dette nr:
Hanne Stetting
Mette Jocias

Repro: Bjørn Christiansen & red.
Forside: Lisa Hagland
Bagsidefoto: Jens Christian Larsen
Tryk: KRIM
Sats: HENNING DEURELL

ISSN NR. 0108-6006

INDHOLDFORTEGNELSE

- s. 3 Leder
- s. 4 Lille kropshistorie
- s. 6 Et rids af kroppens idéhistorie
- s. 9 Massage og kropspædagogik
- s.12 Sagen er frikadelle ...
- s.14 Big Business i kropskultur
- s.16 Tvangsspisere og fedme
- s.19 Narcissismen som undskyldning
- s.22 Grace Jones one man show
- s.24 When a Woman is a Woman ...
- s.28 Each Man Kills the Thing he loves
- s.31 Ta' hul på moden
- s.35 Bioenergi og ballet
- s.38 Digt
- s.39 Seksualpolitisk debataften
- s.40 Fanny svarer
- s.42 Anmeldelser

Leder

Vi bor allesammen i en krop, og der er skønhed i den – kun selvhad og fornægtelse skaber grimme kroppe.

Der ligger glæder og overskud gemt i kroppens udtryk, i dansen, i fællesskabet ved sammen at opnå større styrke og smidighed. Men der ligger også farer gemt – faren for, at vi glemmer, hvad styrken og smidigheden skal bruges til. Faren for at vi bliver slaver af vores eget spejlbillede og glemmer, at industrien stadig forsøger at gøre os til netop det: Slaver i en krop, som vi alligevel aldrig kan blive helt tilfredse med.

Søger vi en ny form for eskapisme i denne no-future tid, eller er kroppen simpelthen blevet den sidste bastion, efter at vores identitet ikke længere kan defineres i arbejde og fremtidsvisioner?

Kroppen

Den slår aldrig til
den er dyr i drift
Vi klæder den på
vi klæder den af
den slår aldrig til

Vi tænker for meget på den
vi tænker for lidt på den,
den bestemmer intet
den bestemmer alt.
Kroppens tyranni
hvis tyranni?

Vi elsker os selv
når vi elsker den
elskes vi af andre
elsker vi os selv

Kroppen er sjælen
spejlet dens paradys

kroppen er en karrusel
mange verdener af leg.
Den antager en form
den aftager en form,
befinder sig bedst
i hvilende bevægelse,
i foranderlige rum.

Redaktionen

Lille kropshistorie

Da jeg var seksten år, i begyndelsen af tresserne, var min krop cirka tres år, tynget til en skolebænk eller en jazzbænk lørdag aften, af en islandsk sweater og en hudløs indsigt i eksistensen vilkår. Jeg var fundamentalt alene, skulle dø engang og det eneste interessante spørgsmål, bortset fra om jeg havde råd til næste øl, det var selvmordet. Det stod i en bog, jeg læste meget og citerede fra til vores abefester, når folk var holdt op med at danse, når de sad ved et bord og beskæftigede sig med det egentlige; den eksistentielle krop, det var et skeletalt, blegt monstrum, som havde eet levende sted, og det var munden. Den tav sommetider, for eksempel i en seng. Der herskede andre vilkår, begæret, som blev tilfredsstillet hurtigt og klodset. Men sådan var den del af livet nu engang. Man konstaterede det straks efter, når man igen sad og snakkede over en cigaret, om dette egentlige.

Få år senere, sad jeg på en græsplæne til beatkoncerter, med bar overkrop og håret i hestehale. Jeg lod hovedet bevæge sig frem og tilbage til musikken. Og mit hår strøg let henover ryggen, som en hånd. Det var mit lette befriede hoved, der kærtogede kroppen. Jeg var høj, og når jeg smilede til de andre jeg var sammen med, vidste de godt, hvad jeg tænkte. Jeg var eet, vi var eet. Vores bare overkroppe betød meget mere end det. De betød, at vi havde taget vores hæmninger af, panseret, panserne. Ja, vi var det modsatte af dem. Vi levede, de døde, vi elskede, de hadede, os. Bag deres jernmasker af kød og blod var de rædselsslagne over at se mennesker trives uden snøresko, slips, korset, cykelspænder. I sandaler, udsmykkede cowboybukser, løsthængende skjorte og hår. Deres købeparti var faretruende, læberne blege, ryggene som linealer. Og håret under hjerne- ne var præserklippet, sådan som mit havde været det, min fars, min bedstefars osv. Og hvad var der ikke sket i es liv, blandt andet et par verdenskrige. Og nu. Deres slags var overalt, på gaden, i fjernsynet, i skolerne. Og i Asien, karseklippede.

Deres kroppe var stramme, muskuløse, glatte, gølge, dede. Vores kroppe var meget mere end kroppe, levende våben, fremtid, musik, alt det, der grov. Og bortset

fra det, hvis jeg for eksempel så mig selv i et spejl, så jeg ikke noget levende våben, men en meget almindelig nordeuropæisk krop med blå øjne, kommunefarvet hår, og for kraftige lår. Det var fordi den engang havde været vant til at cykle i strid modvind på landet, markarbejde, slagsmål i skolegården. Den var mange andre ting, som ikke passede ind i de billeder af kroppe, der fandtes på det tidspunkt.

Jeg tror, de fleste mennesker inden i sig har en selvelevelse, et vagt billede af, hvordan de virkelig ser ud. Der findes mennesker, man næsten ikke bemærker i lange tider. Men pludselig viser de sig i noget bestemt tøj, går på en bestemt måde osv. Det er fordi der er sket sådan et sammenfald mellem deres selvbillede og en tidsstrømning. Der findes mennesker, der dybest set, hele deres liv er tyveårige, trediveårige, hippier, punks, lastvognschauffører, munkemarxister, skoledrenge. Når først de har ramt deres stil, bliver de tydelige, for sig selv og andre, og trods alle variationer holder de fast ved deres billede. I dag findes der mennesker, der stadig ser tresseragtige ud, og det klær dem, og der findes mange flere, der endnu prøver og vrager. Alt det tøj, der findes, den musik, der spiller, falder de lidt ved siden af. De er ikke helt hjemme.

Og sådan havde jeg det i tresserne. Min krop var for urolig, ligesom en kat, der skal lære at gå i halsbånd og blive luftet. Jeg syntes hippiestilen var for rosenrød, vag, luftig. Jeg følte mig meget bedre hjemme i nøgterne, helt almindelige cowboybukser uden draperier, murer skjorte, træsko. Jeg holdt af at købe ind i Brugsen og Irma, sådan som mange andre gjorde det. Og jeg syntes, jeg kom til mig selv, når jeg hældte en kold øl ned i min hals, i stedet for at balancere en chillum i lottusstilling over et hav af regelsespinde og tekopper. For mig var det mere sandt at være på den måde.

År efter år, sad jeg på hårde, nyttige stole, ved solide borde uden dikkedarer og læste politisk litteratur. Jeg kan ikke komme i tanker om noget tidspunkt, hvor mænd og kvinder var så ens i udseende som i halvfjerdserne; bluser i hønsestrikk, cowboyjakker, farverige halstørklæder, hjemmefarvede undertrojer, halvlængt hår, bukser og træsko har jeg vist nævnt, og piber. Vi var propre. Vores kroppe var hverken slappe eller spændstige, men meget funktionsdygtige. De kunne spise, læse, gå til demonstrationer. De kunne også skapermentere, med tøj, udtryk. Men først og fremmest var de gennemsnitlige, propre og respektable, velklippede, rene, lugtfri; rensed for spray, cremer og parfumeret sæbe. De var både fri for borgerlig luksus og derouteret tresserlook. De var proletariske. De var sådan som vi forestillede os, at alle skulle være i et frit samfund, uden overflod, meget anstændige, budgettagige.

Jeg tror ikke, nogen krop har godt af at leve budgettagtigt. Jeg tog min med på en meget lang rejse. Den så

blå oceaner, store byer, spiste krydret mad. – En virkelig god idé, men da jeg kom hjem og fortalte om det, blev jeg spurgt, om det ikke var meget dekadent at rejse sådan midt i en krisetid. Jeg fik dårlig samvittighed. Jeg blev trodsig. Jeg begyndte for alvor at interessere mig for alt det, der ikke var budgettagtigt, politisk målrettet. Og det var meget. Det var alle de nye udtryksformer, der dukkede frem i slutningen af halvfjerdserne: tredievemoden, Lou Reeds og David Bowies multiseksuelle kroppe og sange om hektisk nydelse og hastig undergang, alle terapierne og kropspykelsen. I den venstrefløj, som var dengang, hed den slags krisedekadence eller narcissisme. Narcissisme var et meget moralsk ord. Det betød, at jeg, du, han osv. flygtede fra vores ansvar, hen foran et spejl. Og hvis vi alligevel gjorde det, så fik vi dårlig samvittighed. Og blev trodsige, meget barnlige.

Det er sandsynligvis ingen overdrivelse at sige, at mange af dem, der havde en fortid på venstrefløjen dengang, fik bestemt hele deres holdning til alle de nye krops- og udtryksformer, af et meget indviklet opgør med autoriteter. Ja, som om venstrefløjen var vores forældre. Som om det den fordømte derfor var godt og spændende. Hvis venstrefløjsmoralen (i virkeligheden og inde i os selv) sagde, at terapier var småborgerlige, så gjorde vi det. Hvis BBF eller mandebevægelsen sagde, at bodybuilding var reaktionært, så blev det enormt spændende. Og hvis kvindebevægelsen sagde, eller mentes af sige, tænke, tro, at sort dameundertøj og læderpiske var undertrykkende, så blev netop sort undertøj og læderpisk til et indbegreb af sanselighed og kroppens emancipation fra de sippede søstre og mødre. Meget af den puritanisme – sanselighedsdiskussion, der også foregår nu, er tressergenerationens meget personlige konflikt, (trediveårskrise) og opgør med de autoriteter, der er vigtige for den, men ikke nødvendigvis for dem, der er yngre, og ikke har en lang fortid på venstrefløjen. Når udtryksformer som sadomasochisme, pornografi, bodybuilding, prostitution i een parvælling er blevet et brændpunkt for uforsonlige modspætninger mellem »puritanerne» og »sanselige», der gør oprør mod det, de kalder puritanisme, så er det et opgør mod forældre, overjeg, autoriteter. Og projekteret over på netop de områder, der i den grad var tys-tys for vores opdragere.

Der er en dybt afgrænsende forskel på kropsoplevelsen indtil slutningen af halvfjerdserne og så nu. *Nogle* ordet er fremtid. Den generation, der er vokset op og blevet »voksen» i tresserne og halvfjerdserne har det tilfælles med de forældre, der har opdraget den, at de forventede, helt sikkert regnede med en stabil fremtid, som de selvfølgelig skulle kæmpe for, arbejde for, lide afsavn for. For vores forældre var det hus, en bil, for os embeder, og utopierne, et bedre samfund. Og uanset otteog-

tres eller udogmatisk socialisme, beatkoncerter eller politisk organisation, så stillede vores forventninger altid helt bestemte krav til vores krop. Den samme selvdisciplin, målrettethed, driftsudskyldelse som vores forældre, politikere osv. På det plan har vi været i stor overensstemmelse med dem. Vores krop og dees har været et redskab for andre, fjerne fremtidsmål eller nære, håndgribelige, arbejdsredskaber, politiske redskaber. Og på godt og ondt er det netop de fundamentale forudsætninger, der begynder at smuldre. I lyset af krisen, arbejdsløsheden, krigstrussel, automatisering osv. Og vores opgør i en sådan sammenhæng kan ikke være et opgør mod detalier i en ellers accepteret udvikling. Vi er tvunget til at forholde os til alle vores præmisser, og det er det samme som et opgør med vores forældres verden. Vi befinder os igen i en konfrontation med dem, meget lig dengang vi var børn. Radikale historiske forandringer tvinger os ind i roller, hvor vi genoplever afmagt, skyld, trods; og hvor vi bl.a. let glemmer, hvad vi så vi, let kommer til at synes om det, de tog afstand fra, tager afstand fra, blandt andet hvad kroppen må/kan bruges til og hvad der er tabu.

Jeg tror, de meget intense diskussioner om pornografi, kropstræning, terapi, handler, ikke om puritanisme eller ej, men om at omdefinere hele vores selvforståelse. Det er en autoritetsdiskussion, en løsrivelsesproces, der i den grad mobiliserer kropslige, fysiske energier, erindringer, genoplevelser, smerte, muligheder, lyst, nyvurderinger, eksperimenter; det kan ihvertfald være en del af begrundelsen for terapierne (osv.).

Der er også andre forklaringer, på selvbeskæftigelsen med krop og sjæl lige nu. At man skal se godt ud for at klare sig fint i konkurrencen, at terapierne er flugten ind i underligheden, væk fra den grå hverdag. Men argumenter af den type må næsten komme fra de kanter, hvor man endnu ikke har draget konsekvenserne af de nye forandringer, eller ikke vil/tør se dem. Jeg synes ikke, at den jeg- og kropsbeskæftigelse, der er netop nu, skal accepteres kritisk. Alt det ved den, der er motiveret af andre, fremmedbestemt af socialt pres, salgbarhed, er naturligvis dårligt, fordi det ikke har noget med vores selvoplevelse at gøre, men med andres. Det er det samme, hvis man blandt vælger nogle af de former, der er, for at trods alt det, som er autoriteter for en. Så er kroppen stadig et redskab for noget andet. Og det positive ved kropsoverbevidstheden nu er netop, kan være, at den ikke behøver at være et redskab, men en krop, der kan fortælle, hvad den vil og ikke vil, kan lide ikke lide, kort sagt, hvad dens smag er. Befriet for kravet om at være et utopisk instrument, der venter på fremtiden. Befriet for skyldoplevelsen, ikkeeksistensen, hvis den nægter at sætte lighedstegn mellem aktivitet og lønnet arbejde. *Befriet?*

Henning Goldberg

**Den samme opstlytede stive gang
med hovedet på rygsøjlen hævet
som havde de alle slugt den stok
hvormed de engang blev tævet.**

Heinrich Heine

HABEAS CORPUS – et rids af kroppens idéhistorie

Kan vort århundrede ikke med rette kaldes kroppens århundrede? Hvad er det, vi i dag er vidne til? Er det kødets genopstandelse siden fordrivelsen fra paradiset? I dit ansigts sved skal du realisere dit liv. Efter i mere end 3000 år at være blevet fornædret, forladt, foragtet af religionen og filosofien forgudedes kroppen nu og gøres til materia universalis, til ontologisk grundlag for alt værende.

Der joggles, danses, masseres som aldrig før. Der løbes, løftes og piskes, maskeres, draperes og tatoveres. Kropsbevidstheden synes aldrig at have været større, – excesserne aldrig flere. Da Alexis de Tocqueville i 1831 blev sendt til Amerika af den franske indenrigsminister med det formål at studere fængselsvæsenet i den ny verden, gav han sig for egen regning til at undersøge hele the american way of life. Han ville se, hvad Europa kunne vente sig af fremtiden og kunne konstatere, at sjælen var blevet fuldstændig annekteret af produktionsapparatet. Specielt hans analyser af »den litterære industri« har dannet forbillede for senere kulturindustrianalyser. En sjæløst kultur må nødvendigvis falde tilbage på kroppen.

I Europa påbegyndte filosofferne allerede i midten af det forrige århundrede en veritabel flugt væk fra fornuften. Feuerbach afslørede fornuftens ideologiske uvæsen og ville grundlægge fremtidens filosofi på kroppen. Nietzsche ville gøre kroppen »til ledetråd« for sin »Muntre videnskab«. Fænomenologien i det efterfølgende århundrede mundede ud i Maurice Merleau-Pontys (1908-1961) radikale kropsfilosofi: »Mange tænkere i slutningen af forrige århundrede opfattede kroppen som et stykke substans, et bundt mekanismer. Det tyvende århundrede har genoprettet og uddybet kødets begreb, det vil sige den besjælede krops begreb«. Der er tale om en oprindelig krop, som vi senere har glemt eller tabt i den daglige selvopholdelseskamp. En krop vi vender tilbage til på flugt fra den generelle fremmedgørelse og tingsliggørelse. Dette oprindelige legeme er »på én og samme tid seende og set«, subjekt og objekt, levende og dødt, en ting blandt andre ting, men også en sansende ting. Som om det var udtænkt på Café Victor. Merleau-Ponty tøver da heller ikke med at kalde det en narcissistisk krop. Men denne narcissistiske kropsfilosofi, som er det filosofiske udtryk for de vestlige krisefundamentals kropskulturer, er ikke, som Merleau-Ponty kunne ønske, udgangspunkt og grundlag for al anden erkendelse og handlen. Den er sidste station før jegets totale opløsning. Med sin velmente kropsfilosofi, hvis tekniske korrelat er gestaltterapien, kom han uden tvivl på sporet af det »emancipatoriske minimum« uden hvilket jeget vil gå helt til grunde. I jagten på profit, i udbytningen af det levende arbejde har den kapitalistiske produktionsproces nået denne grænse. Dette historiske produkt gør kropsfænomenologien så til menneskets naturlige verden,

dets væren-i-verden.

Hvis det var Merleau-Pontys udtrykkelige ønske at genfinde den naive kontakt med verden, at give os verden tilbage i dens naive friskhed, så kan man sige, at en hel række yngre filosoffer i disse år har set det som deres opgave at afsløre dette projekt som alt for naivt. Man har gjort habeas corpus gældende, dvs. lad os få fremstillet dette legeme for en dommer.

Ganske vist genoptager man ikke antikkens og middelalderens opfattelse af kroppen som sjælens fængsel. »Sjælen er som et lig i den grav, vi kalder legemet«, mente Platon. Man vender heller ikke tilbage til det 17. århundredes opfattelse af kroppen som en maskine. Man siger snarere som

Michel Foucault, at »sjælen er kroppens fængsel«. Hvad vi er vidne til i disse år skulle så ikke være kroppens genfødsel men afskedsfesten. Da man i sin tid sagde farvel til det græske verdensbillede kaldte man det jo også renæssancen.

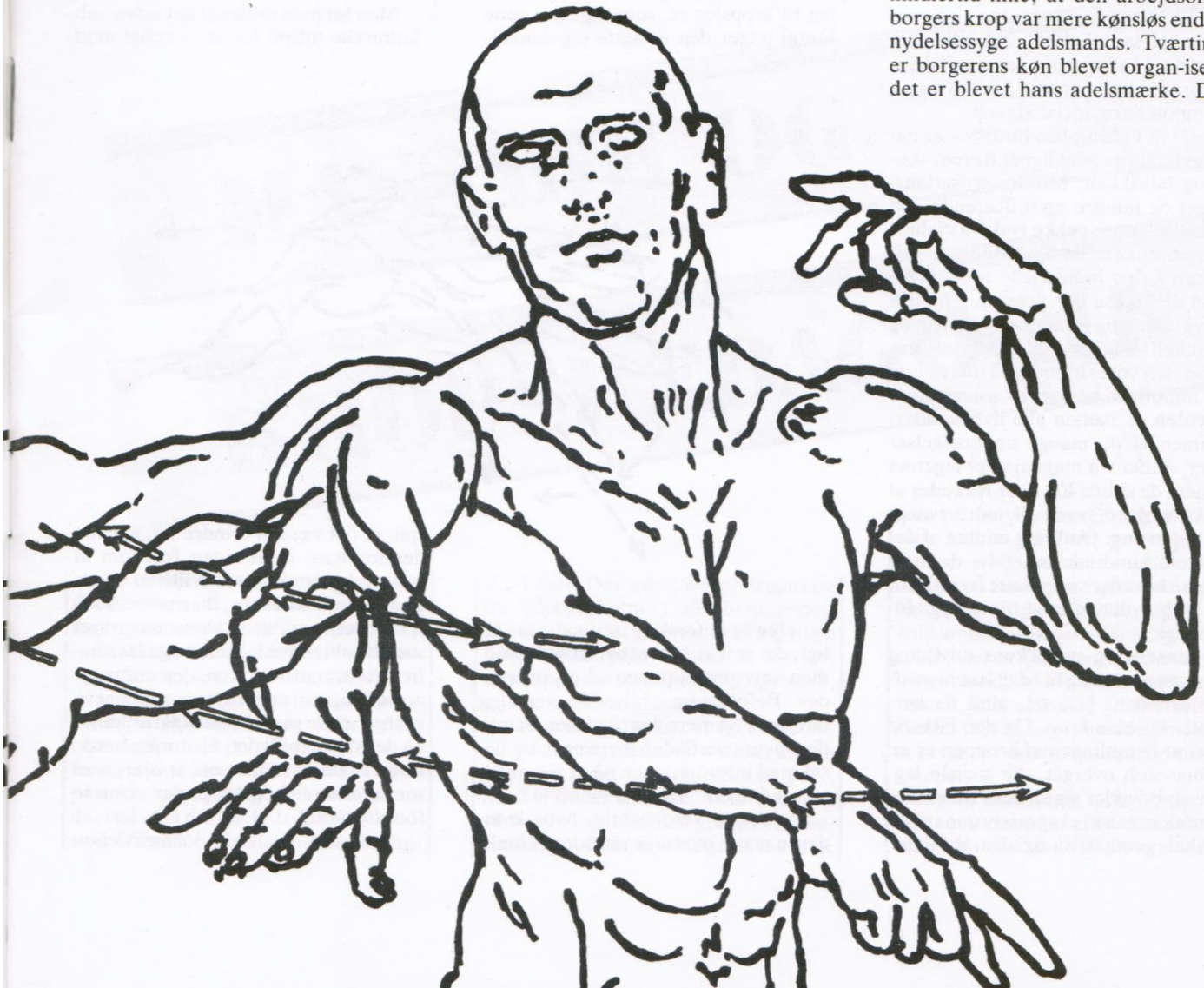
Antikkens og feudalismens syn på kroppen som et hylster, sjælen tager bolig i og igen forlader på sin evige sjælevandring, deres nedvurdering af legemet, hænger selvfølgelig sammen med, at det forhadte arbejde var overladt slaver og livegne. Den udbyttede krop skulle af de underste regnes for det slette, og ånden, som de andre havde tid til, for det højeste. Det er først med lovsyngelsen af arbejdet ved indledningen til den borgerlige æra, at kroppen overhovedet bliver genstand for udeltagende interesse. Den kapitalistiske produktionsform fremtvinger det matematisk-mekaniske syn på naturen, som erkendes udelukkende ud fra arbejdets perspektiv. Naturen er råmateriale for menneskets formende aktivitet. Adskilt fra mennesket er den intet, værdiløs. Tilsvarende træder kroppen ind i interessefeltet alene som

bevæger af denne livløse materie, som kraftmaskine. »Således er hvert levende væsens organiske legeme en slags guddommelig maskine eller en naturlig automat« (Leibniz). Den skjulte interesse bag Descartes' og Leibniz' menneskemaskiner skulle først afsløre sig 300 år senere i Frederic Winslöv Taylors scientific management. I denne videnskabs optik blev arbejderens krop til et mekanisk bevægelsesapparat. Med matematisk præcision kunne man herefter beregne det antal bevægelser, som var nødvendig for at udføre en bestemt operation.

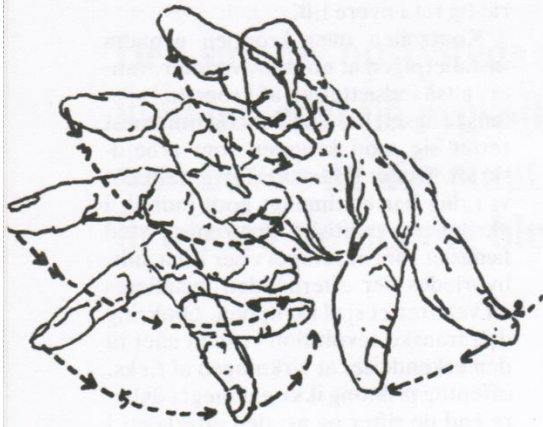
Det er let at påvise, at interessen for kroppen vokser i takt med behovet for arbejdskraft. Kroppen ytrer sig som produktivkraft i den seksuelle produktion, befolkningsproduktionen, og i vareproduktionen. Den seksuelle produktion har man hidtil troet var overladt naturens orden, en »naturlig vilje til forplantning«, men nyere undersøgelser i befolkningspolitikens hidtil skjulte historie har afsløret, at dette område er underlagt alt andet end naturens luner. Den statslige regulering af befolkningsproduktionen er den

materielle baggrund for skiftende opfattelser af seksualitet, ægteskab, moral og ret i nyere tid.

Kontrollen over kroppen gennem installeringen af normer, værdier, vaner, altså indsættelsen af kroppen i sjælens fængsel, har dog først og fremmest rettet sig mod kroppen som arbejdskraft. Det er Foucaults fortjeneste, at vi i dag har et rimeligt godt indblik i »kroppens politiske anatomi«. Med fængslet som eksempel viser Foucault, hvorledes der efterhånden installeres en velafrettet sjæl i kroppen. Omkring den franske revolution er man nået til den erkendelse, at virkningen af f.eks. offentlig piskning ikke går meget dybere end de rifter og ar, den efterlader i forbryderens hud. Samtidig er tvangsarbejde en dårlig løsning i et samfund, der hviler på et »frit« arbejdsmarked. Hvad det gælder om, er at tøjle, tæmme og udnytte kroppens energier og kræfter, at bevare og stadig forbedre dens produktivkraft med henblik på den maximale økonomiske udbytte af den. Kroppens afretning til arbejdsinstrument har det positive sigte at gøre den udholdende, og det negative at gøre den afholdende. Det betyder imidlertid ikke, at den arbejdsomme borgers krop var mere kønsløs end den nydelsessyge adelsmands. Tværtimod er borgerens køn blevet organiseret; det er blevet hans adelsmærke. Dog-

met om det puritanske borgerskab er skabt af en eftertid som på den måde vil overbevise sig selv om, at deres tid er ensbetydende med kroppens og seksualitetens renæssance. Det er først med industrialismen, når produktions- og beherskelsesapparatet smelter sammen, når maskinens udvikling er slået om i udviklingen af herredømmets maskiner, at sanselighed, sensualitet og seksualitet inddrages i den kapitalistiske produktionsproces. Så konvergerer impotens og social afmagt.

Pointen i »fængslets historie« er naturligvis, at fængslet ligner hæren, skolen og fabrikken. Mindre sensationspræget og mindre mystificerende end Foucault har en række tyske socialisationsteoretikere da også studeret indøvelsen i den industrielle arbejdsdisciplin og askese dér, hvor den faktisk foregår, nemlig i familien, skolen og fabrikken. Såkaldte civilisationshistorikere som vores hjemlige Troels Lund har minutiøst beskrevet ændringer i adfærden på næsten alle livsområder. Summen af de mange undersøgelser bliver, at det via magten over legemet gennem de sidste 400 år er lykkedes at omskabe ydre tvang til indre tvang, dvs. selvtvang. Omkring midten af det forrige århundrede erkendte de mest kritiske hoveder så, at dette fremskridt var ensbetydende med tilpasning. Intet andet.

I dansens og musikkens udvikling fra renæssancen og til i dag kan man aflæse kroppens historie, altså de herskende klassers krop. Og den historie viser, at fængslingen af kroppen er en skæbne som overgår alle sociale lag. Dansen udvikler sig således fra en horisontal, mimisk, ekspressiv dans til en vertikal, geometrisk og abstrakt dans,

en hoppen på stedet. Forskellen på Hollyday on Ice og den Kgl. Ballet er i dag ren ideologi, og som sådan måske værd at bevare. Den borgerlige instrumentalmusik er stiliseret dansemusik, abstrakt og denatureret. Sociologen Max Weber karakteriserede den som puritansk og kropsfjendsk, men det er ikke musikken, som har skilt sig af med kroppen. Det ville være at straffe sendebudet for budskabet. Det er snarere sådan, at den rene instrumentalmusik netop i kraft af sin »renhed« i heldige øjeblikke har formået at bevare et billede i negativ af den dansende krop, eksempelvis i Beethovens 7. symfoni, der af samme grund blev kaldt »dansens apoteose«.

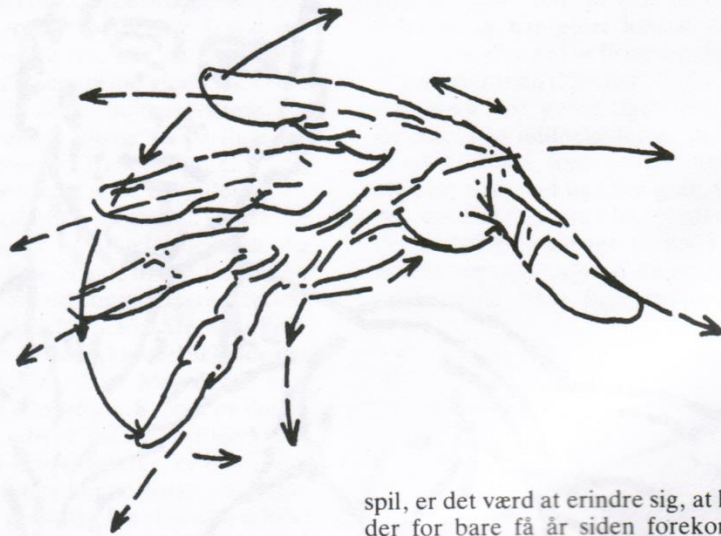
Jeg påkalder mig uvægerligt pædagogernes vrede, når jeg tolker disse års kropskultur som udtryk for jeg-svaghed. Men foreløbig har jeg dermed kun betegnet et trin i jeg-dannelsen, og det er ikke på forhånd givet, at det også er en svaghed i forhold til samfundsmagten. Det er mere et organisatorisk end et psykologisk spørgsmål.

Tendenser i moden og den hastige integrering af subkulturer i normalsamfundet gør det rimeligt at tale om en tilbageudvikling af et identisk, fast jeg til kropsjeg'et, som iflg. den sene Freud udgør den tidligste jeg-dannel-

tion, og til i dag er der sket en maskulinisering af kvindens klædedragt: slacks, spadseredragt, jeans. Det kvindelige køn, som det 19. århundredes mode på samme tid fremhævede og skjulte, er i det 20. århundrede rykket ud mod overfladen, afmystificeret og delvis afseksualiseret. Klædningen dækker ikke længere huden, men er selv en slags hud: en grænse udadtil. Derfor forkærligheden for læder, plast og glatte, reflekterende stoffer. Den gamle fortryllelse er blevet til glamour.

Efter anden verdenskrig og især inden for den sidste snes år har kvindeliggørelsen af manden taget fart. Roland Barthes har peget på disse to modsatrettede tendenser, som konvergerer i udviskningen af kønsforskellene. Der skal kun være ét køn: ungdom. Ovenpå det kan der så monteres feminine eller maskuline attributter i en sekundær, kvasi-neurotisk erotisering af kroppen. »Kroppens fetichisme begynder dér, hvor kønsforskellen slutter og modens sex tager fat« (J. Baudrillard). Det er muligt, at punkens forsættelige, konsekvente og hensynsløse fetichering af kroppen er et forsøg på at overbyde og udmanøvrere samfundets bevidstløse fetichering.

Men før man erklærer det sidste subkulturelle udspil for et virkeligt mod-

se: »Jeg'et er først og fremmest kropsligt, det er ikke blot et overfladevæsen, men selv projektionen af en overflade«. Befolkningen bliver bogstaveligt talt mere og mere overfladiske. Samtidig bliver overfladen mere og mere besat med informationer, så at sige møttet med skrift.

Fra første verdenskrig, hvor kvinderne måtte overtage mændenes funk-

spil, er det værd at erindre sig, at hvad der for bare få år siden forekom at være subkulturelle modbilleder til de gængse rolleklicher, herunder kønspolariseringen, nu er blevet integreret socialt, økonomisk, kulturelt. Hermafroditten, transvestitten, den androgyne hippie, som engang var rockscensens lystbetonede projektfigurer, er nu en del af gadebilledet. Historien burde i hvert fald have lært os, at øjet, som ser, eksisterer i en krop, der er mere forudseende.

Arno Victor Nielsen

Jeg skal skrive noget om massage og kropspædagogik som feministisk anliggende, og det som allerførst faldt mig ind var, at lave en historisk udredning, men det ville blive en lang historie, så jeg begynder ved 1970, selv om både massage og feminisme har været at finde hos os i mange, mange år.

Det, der satte det hele i gang for mig, var, at jeg begyndte at komme i den nye kvindebevægelse. Det gik op for mig, at det jeg ønsker at sætte i værk må tage udgangspunkt i mig selv. Det er MIT ansvar, hvordan forvalter mine muligheder, og det afhænger igen af, hvordan jeg har det kropsligt. Det er nødvendigt, men ikke tilstrækkeligt, at kunne arbejde målrettet på frigørelsen udadtil.

Igennem aktiviteter, som kvindebevægelsen direkte eller indirekte inspirerede mig til, kom jeg til at sætte mere på at arbejde med mine hænder, også som levevej. Jeg synes, at der er en meget god sammenhæng mellem feminisme og massage, begge dele går ud på at tage fat på det fysiske først, for at få hele mennesket med.

Ud fra samme nødvendighed følger, at det er nødvendigt at »kunne« kroppen (anatomi, ernæring osv.) for at

Min egen indfaldsvinkel til massagen blev altså det FYSISKE. Det kom til at betyde kropslighed i ordets videste forstand, en kropsforståelse som omspænder selvværd, seksualitet, berøring og sanselighed, som alt sammen er kropsbundet. Et menneske er en lille fiber i hele det levende univers. Anskuet på den led synes jeg, at kropslighed og åndelighed favner hinanden.

Der verserer en masse kropsteknikker for tiden; mange er vel døgnfluer, både af dem med »østlig« og »vestlig« oprindelse. I det lange løb vil de hver især efterlade det bedste de har at byde på hos dem, der arbejder langsigtet med kropspædagogikken.

Mange kropsteknikker af »vestlig« art søger en genvej til ekstasen: Den totale følelsesudladning og omslutning med kosmisk kærlighed. Rødderne i religiøse sekters praksis er iøjensfaldende, der arbejdes meget tæt på psykiske og fysiske smertegrænser. Der bygges videre på kristendommens livssyn: Lidelse, forløsning, kærlighed (fra faderen).

De »østlige« teknikker henter elementer fra fjernøstens lægekunst og folkemedicin, og fra indisk religion og filosofi: menneskets frigørelse af jordi-

et udtryk for en livsholdning, for hvad vi synes er vigtigst lige nu.

Hvis jeg blot blandede elementer sammen fra forskellige retninger og skoler, uden at have en tydelig rettesnor eller oplevelse af indre sammenhæng, kunne jeg komme til at stå med et selvmodsigende rodsammen. Så jeg prøver forskellige fremgangsmåder af hen ad vejen, inden jeg putter dem ind i undervisningen. På den måde får massagen aldrig sin endelige form, men udvikler sig hele tiden i forskellige henseender.

Kropspædagogik handler om personlig vækst. Men der er ingen vækst i at nogen bliver »frelst«, altså suggeret til at overtage en færdigsyet løsning kritikløst. Vi vokser når vi er i stand til at holde begge øjne åbne ...

Suggestion ligner forførelse: Den bliver påført ofret med urene hensigter, den skal nemlig først og fremmest opfylde forførerens egoistiske ønsker. Suggestion er ikke pædagogik, for den der suggererer »resultater« frem får først og fremmest selv den tilfredsstillelse, at der sker en hel masse. Jeg tror

MASSAGE OG

KROPSPÆDAGOGIK

kunne arbejde på en udvikling, også af den åndelige side af mennesket. Der er ingen nemme patentløsninger.

På mange områder er det feministisk nytænkning, der er mest gang i for tiden: Teologi, arkitektur, billedkunst, litteratur (kvinderomanerne!), og jeg er da heller ikke i tvivl om, at det er de feministiske ideer, som kommer til at påvirke kropspædagogikken afgørende, ved at få det HELHEDSSYN med, som er kernen i feministisk tænknig.

ske bånd. Der arbejdes på frigørelse fra lidenskaberne i alle henseender. De »østlige« retninger støtter sig til en lang række ydre symboler: Farver, tegn, specielle terminologier og musik, og har stærke asketiske træk.

I forgrunden vælger vi vel kropsteknik på samme måde, som vi vælger fodtøj: Efter hvad vi synes, vi har brug for, hvad vi finder æstetisk, hvad vi kan og vil betale, og hvad den gruppe vi tilhører vælger. Derfor er valget af massage

ikke på, at vi kommer videre med os selv, hvis vi ikke selv gør noget. Jeg bruger sjældent de kropsteknikker, der går ud på suggestive forestillingsbilleder, og aldrig dem, der sigter mod voldsomme følelsesudladninger. Jeg synes, der er for mange minusser ved dem, blandt andet at eleven føler sig »dum«, hvis det ikke virker som det skulle. Det er noget uheldigt målstræb at sætte et bestemt resultat op som det ideelle.

Det er skønt, når varm glæde ruller igennem kroppen, eller vi svæver i en meditativ tilstand, og *det sker når det*

kan, ikke fordi vi har presset det frem. På samme måde med berøringen ude i kroppens aura, og mange andre oplevelser af kontakt og helhed.

Er der noget, vi stressede kulturprodukter behøver, så er det at vænne os til at lytte mere til kroppens signaler, og at tage os tid til at dvæle i os selv. I vores kultur invaderes vi hele tiden af indtryk, vi når slet ikke at forarbejde det hele og må indkapsle os mere eller mindre for at holde det ud. Vi overvældes, og derfor bliver det mindre lystfyldt at føle eller opfatte de enkelte stimuli. Når al den overflødige støj og spænding fjernes, bliver sansningen meget mere lystbetonet. Modsat hvad mandlige sociologer og psykologer tror, så berøres kvinder langt mere af mænd, end mænd berøres af kvinder. En stor del af mænds røre ved kvinder tjener til at markere, hvem der bestemmer, og hvem der kan tage sig friheder. Vi kvinder fylder mindre i landskabet, end vores legemsstørrelse ville svare til, både i bussen og i ægtesengen. Det er ikke kun mændene, der invaderer os, alle mennesker går tættere på en kvinde end på en mand. Er det da noget under, at vi somme tider har svært ved at holde stand og forsvare vores territorium. Vi er jo ikke vant til, at det bliver respekteret. Derfor er det ikke så ligetil at indføre nogle frigørende former for berøring, hverken mellem kvinder eller mellem folk af begge køn. Der er nemlig nogle temmelig stive kønsbundne mønstre at tage hensyn til, og det tager tid at ændre dem. Det er forskellige ting, mænd og kvinder arbejder med i massagesammenhænge. Siden jeg for et par år siden også begyndte at have kønsblandede grupper, er jeg begyndt at samle mine iagttagelser sammen, og jeg får også nogle vigtige informationer fra gruppernes kritik/selvkritikrunder.

KVINDER arbejder tit på: – At lære at sige nej. Sige til en mand, at de ikke ønsker berøring. Sige nej til smerte og ubehag. Sige nej til en øvelse, de føler sig usikre ved.

– At lære at røre ved andre kvinder, og at modtage berøring fra en anden kvinde. Vænne sig til at vise sin krop til andre uden at bekymre sig om, hvordan den ser ud.

– At lære at vælge en partner.

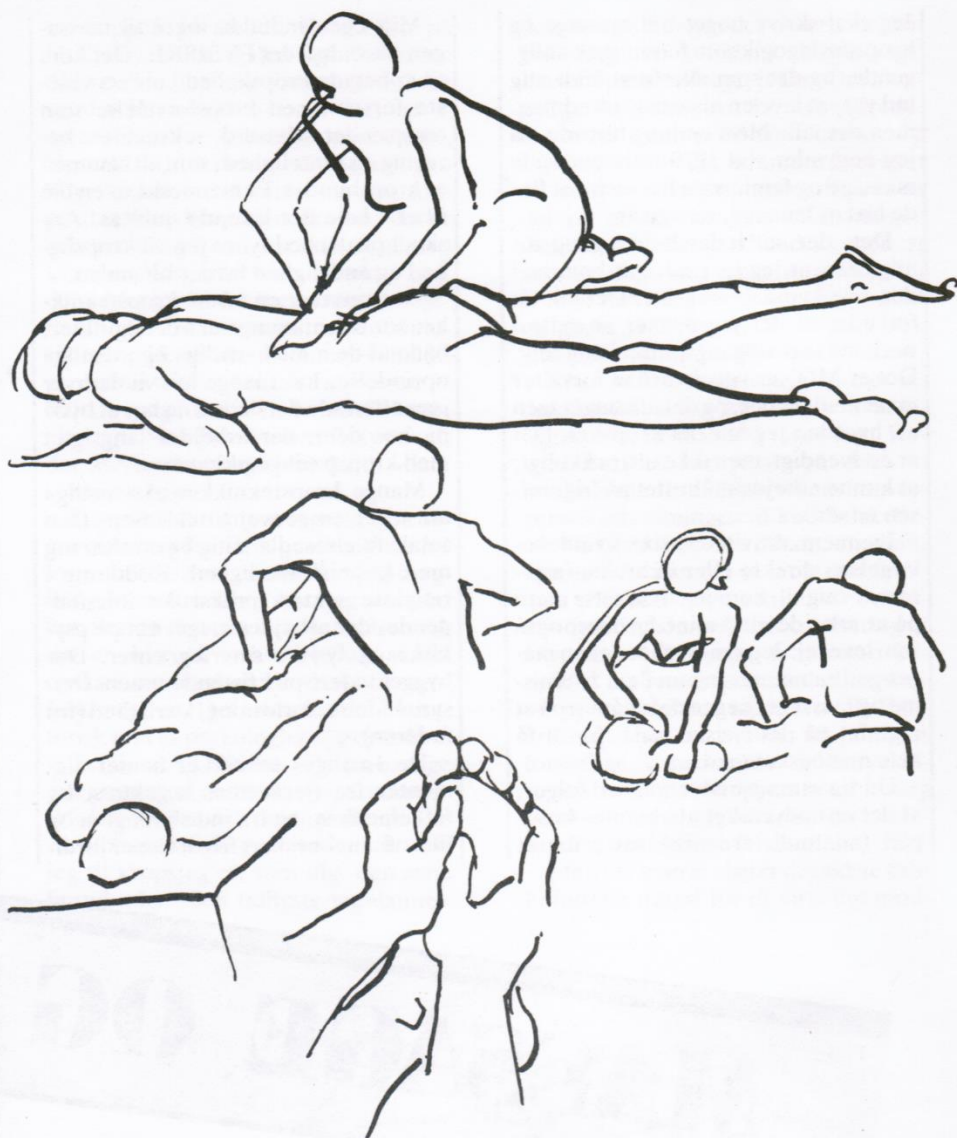
De fleste mænd arbejder på:

– At lære at nyde berøring med andre mænd.

– At lære at bevæge sig blidt til musik uden at lide identitetstab.

– At lære at mærke kroppen nedenfor kravebenet, ud over pikken, som de tit har en pinefuldt klar bevidsthed om.

begge køn interesserer sig for:

– At lære at give uden at føle præstationsangst. (Er det nu godt nok?)

– At lære at nyde uden at tænke på, om de kan være det bekendt.

– At lære at føle kroppens erotiske signaler uden at bekymre sig om, hvad den anden tænker.

– At lære at gøre noget langsomt, lade tiden stå stille, dvæle.

– At lære at se u-vurderende på sin egen og andres krop.

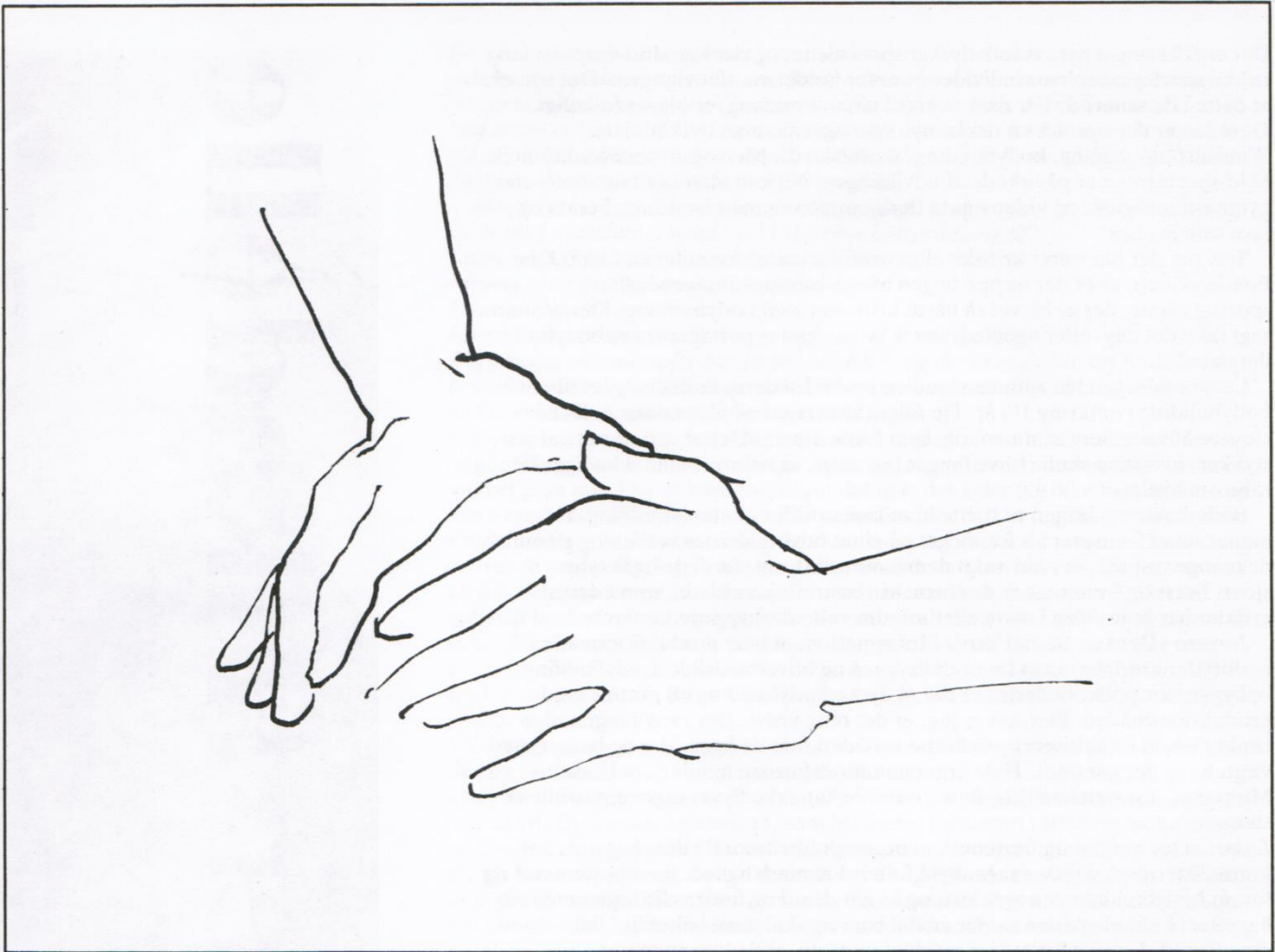
– At lære et større kropsligt udtryksregister, end det der almindeligvis ses på et dansegulv. Bevæge sig fantasifuldt.

Spændinger i underlivet kan være en kvindes helt naturlige forsvar imod at blive invaderet, også kropsligt. Det vil være dumt at give slip på et forsvar, som man har brug for. Men i det øjeblik, hvor den virkelige trussel er væk, og en kvinde føler sig tryk sammen med sin partner, vil hun opleve at dette forsvar står i vejen for hendes seksuelle nydelse. Bækkenspændingerne sidder der stadig og gør ondt, som en ef-

terskrift til det vi har oplevet i livet. Jeg har gået med den idé i nogen tid, at mange kvinder vil kunne få hjælp fra massage til at arbejde med deres seksuelle problemer. For følelsen af eget værd, og sikkerhed i sig selv, er tæt knyttet sammen med kropsbevidstheden. Og jo højere kropsbevidsthed vi har, jo lettere har vi ved at blive opmærksomme på kropslige spændinger, og give bevidst slip på dem. Jeg er slet ikke i tvivl om, at kroppens spændingstilstand kan styres bevidst.

I tidens løb har mange kvinder fået foretaget store underlivsoperationer, fordi de havde smerter, som ingen kunne finde klare årsager til. Her må en kropspædagogik, der tager de psykiske aspekter og forholdet til partneren med, være nyttig. I det hele taget kan mange par have glæde af at udvikle deres repertoire af samværsformer ved at lære at give og modtage massage. På den måde bliver samlejesituationen aflastet for alt det behov for kropslighed,

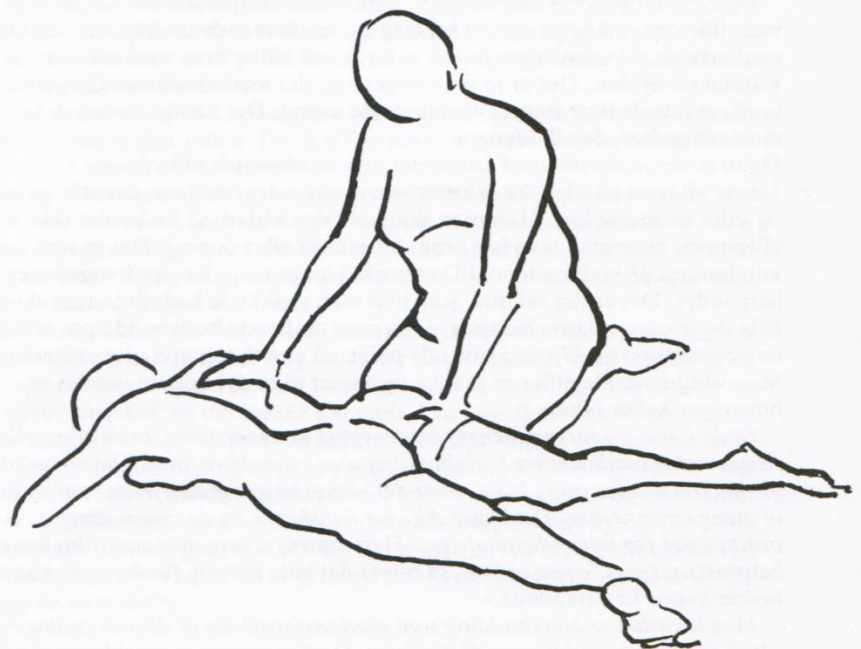

den ellers skal bære, der er jo mange andre måder at nyde hinanden på end ligefrem at gå i seng sammen. Den stilfærdige snak om, hvordan massagen føles, kan være begyndelsen til at fortælle hinanden mere åbent om seksuelle ønsker og måder at finde tilfredsstillelse på. Massage og sex er to ting, som ikke kan gå i stedet for hinanden. Der er det fine ved massagen som udtryksmiddel, at den kan dyrkes uden at parterne iøvrigt interesserer sig særligt for hinanden eller har noget til fælles. En kærlig, ordløs kommunikation mellem mennesker, som ikke har til hensigt at markere dominans eller roller, er måske at foregribe utopia – og hvorfor skulle vi ikke det?

Det er op til os selv at skabe nogle små, »befriede områder« i vores liv, hvor de værdier allerede hersker, som skal med i en ny, kvindcentreret kultur.

Gunna Højgaard

Det er ikke noget nyt, at folk dyrker sport alene, og der har altid været en lang række sportsgrene, hvor individet frem for holdet var det vigtigste. Det nye er, at dette i de senere år har nået et hidtil ukendt omfang, er blevet folkeligt. Desuden er der opstået en række nye sportsgrene, man dyrker alene: Windsurfing, jogging, bodybuilding, skateboards. Men også mere traditionelle hold-sportsgrene er påvirkede af udviklingen. Nu kan man få sit motions- eller gymnastikprogram på video og stå derhjemme sammen med Jane Fonda og lave sine øvelser.

Selv om der har været kritiske eller ironiske røster fremme om f.eks. Jane Fonda-skolen, så er der næppe nogen af ego-motionsformerne eller sportsgrenene, der er blevet så hårdt kritiseret som bodybuilding. Der er snart sagt ikke det dag- eller ugeblad, der ikke har haft reportager fra et bodybuildingscenter.

Lasse og Jørgen har sammen med en tredje fra deres kollektiv gået til bodybuilding i omkring 1½ år. De følges som regel ad til træningen. Det er sjovere at være flere sammen, og, som Lasse siger: »Det er rart at være et par stykker, hvis man skulle blive fanget i en vægt, så behøver man ikke ligge dér og råbe om hjælp.«

Både Lasse og Jørgen er trætte af at læse artikler om bodybuilding. De mener, man fokuserer alt for meget på elitebodybuilders verden og glemmer de mange tusinde, der har valgt denne motionsform, fordi de også synes, det er sjovt. Først og fremmest er de trætte af venstrefløjens blade, som i deres artikler har boltret sig i mere eller mindre velunderbyggede teorier.

Jørgen: »Der var én, der skrev i Information, at hele produktionsmåden nedbryder kroppen, man får ondt i ryggen og bliver nedslidt. Bodybuilding opbygger kroppen, så derfor er det at dyrke bodybuilding en protest mod produktionsmåden. Det, synes jeg, er det rene vrøvl. Der er sgu ingen, der tænker på, at de kritiserer produktionsmåden, når de ligger dér og bakser med vægten, og det gør ondt. Hele argumentationsformen minder om Erasmus Montanus: En sten kan ikke flyve, morlille kan ikke flyve, ergo er morlille en sten.«

Lasse: »Der er først og fremmest en masse dobbeltmoral i det. Jeg tror, journalisterne og for den sags skyld folk i al almindelighed, først bestemmer sig for, at bodybuilding er noget lort, og så går de ud og finder alle argumenterne bagefter. I virkeligheden sidder en del bare og skal have bekræftet deres egen mandighed. I stedet for at vise muskler viser de, at de kan en masse fremmedord, og på den måde bliver de ikke bedre end de ekstreme bodybuildere, de kritiserer. Hvis jeg gik til svømning, dyrkede kondiløb, for slet ikke at tale om badminton, så var den hellige grav velforvaret. Jeg kan ikke se, hvorfor folk lige netop skal falde over bodybuilding, og gøre det til noget mærkværdigt.«

Og Jørgen tilføjer: »Jeg ved ikke, hvor venstrefløjen har det fra, at man skal være lille og tynd og gå i grimt tøj. Og bo i en forbandet bunke lort. Solidaritet med arbejderklassen? Den har så vidt jeg ved aldrig boet med ølkasser og Das Kapital på hylden. Det er jo ikke noget nyt, det med idealerne. De gamle grækere lavede ikke statuer af små tynde mænd. Det var de store muskelbundter, de afbildede.«

Og så er der jo det der med hormoner og vanddrivende piller?

Lasse: »Pas nu på, den ikke kører skævt. Du taler om dem, der står på podiet og æder en masse lort. Hvis man skal køre den sådan, så findes der ikke den elitesport, hvor man ikke har brugt hormoner eller doping. Det er som om der kun fandtes 35 bodybuildere i Danmark. Der er tusinder, for hvem det er noget helt andet. Det er det samme, som hvis man snakkede badminton, så skulle det hele dreje sig om Lene Køppen. Hvis man tar hende bodybuilderen, der spiste en dåse makrel og 47 vanddrivende piller, så er det negativt, det er sindssygt. Men vanddrivende piller er jo ikke opfundet til bodybuildere, og det er hormoner heller ikke.«

Både Lasse og Jørgen mener, det er vigtigt at understrege, at de aller, aller fleste udelukkende dyrker bodybuilding som en motionsform. Det bliver ofte glemt. Det er ikke som i USA, hvor det i langt højere grad dyrkes som en livsstil af mange mennesker. Det ligger ikke for danskerne og de citerer deres institutleder for følgende udtalelse: »Hvis man skal lave en dansk film lige som Schwartzneggers Sagen er Bøf, så bliver det halv kalv og flæsk, og så kan den hedde Sagen Er Frikadelle.«

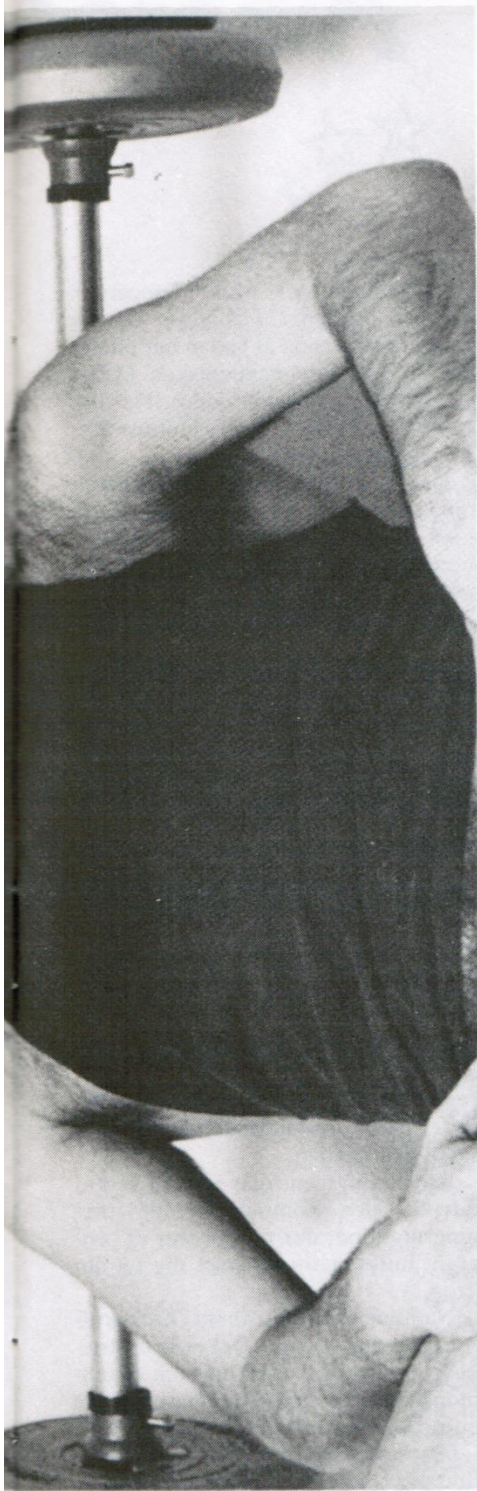
Men hvordan er bodybuilding som motionsform? En af de indvendinger, jeg ofte har hørt, er, at det er en dårlig form, fordi man træner musklerne enkeltvis.

Sagen er frikadelle

Engang vi kom fra træning, enormt så kom vi over Vesterbros Torv. De og han stod lige på næsen ud på køre bare smadrede ud over det hele. Nå ikke løfte ham. Vi var simpelthen for kom der en taxachauffør med hæng tag.

trætte, vi havde virkelig trænet hårdt den dag, der var der en gammel mand, han var pissefuld, ebanen. Han havde en posefuld guldbajere, der å, vi skulle jo ud og samle ham op. Så kunne vi or trætte, så han lå bare der og flød. Heldigvis evom og det hele og fjernede ham med et snup-

Forkert, siger mine to informatorer. Jo, det er rigtigt, at man træner musklerne enkeltvis, men det er en god form, fordi man til gengæld træner dem ordentligt igennem i modsætning til en anden form for motion: Løb. Her bliver musklerne kun strakt en trediedel. Løb er i virkeligheden kun sundt for hjerte og lunger. De bliver derimod ikke brugt så meget i bodybuilding og de fleste bodybuildere løber da også eller dyrker andre former for motion.

Men hvis I ikke har tænkt Jer at stille jer op på podiet i små guldlamétrusser og spille med musklerne, hvad skal I så bruge bodybuilding til?

Lasse: »Vi vil blive to dræbende skønheder.«

Jørgen: »Jeg skal ha' nogle flotte muskler.«

Hvad skal du bruge dem til?

Jørgen: »Dumt spørgsmål. For at se godt ud selvfølgelig.«

Begge mine interviewofre har en fortid i BBF, og der er et stykke vej fra 70'ernes bøssefeminisme og afstandtagen til alt heteroseksuelt mandigt. Bodybuilding virker vel både mandigt og heteroseksuelt?

Jørgen: »Jeg synes, det drejer sig om at køre nogle linier ud, følge nogle af de ting op, der sker i bøsse miljøet. I mange år har jeg taget hele det der med subkulturen med et gran salt: Det er bare for meget det der, det gider jeg ikke beskæftige mig mere med end højst nødvendigt. Pludselig sker der det, at jeg får lyst til at rende rundt i læder, gå til bodybuilding og så se, hvad der sker med mig selv. Prøve mig selv af, få nogle erfaringer, nederlag eller hvad det nu kan blive til. Da jeg var med i BBF, var man meget fordømmende mod læder miljøet, barerne osv. Det var negativt at beskæftige sig med, man skulle være så alternative. Det blev jeg træt af til sidst, det gav mig ikke nok. Det viser sig også, at dem, BBF'erne boller med – i hvert tilfælde for de flestes vedkommende – heller ikke er andre BBF'ere. Efter BBF arrangementer i Bøsehuset begynder folk altid at sive på et eller andet tidspunkt, og hvorfor?«

Vil det sige, at man skal droppe det der med bøssepolitik og dyrke småborgerligheden og skabsbøsseriet, som jo trives på barerne?

»Nej, nej. Det jeg mener er noget med at dyrke kropsligheden eller narcissismen om du vil. Dyrke den sensualitet, som har været fornægnet i BBF og andre venstreorienterede bevægelser. Det er nu engang sådan, at dem, alle står og sukker efter på Kake eller Cosy, det er dem, der ser nogenlunde sunde og friske ud. Når man går til bodybuilding føler man selv, man kommer til at se bedre ud, man styrker sin selvtillid, og det falder folk for. Jeg tror ikke, det er fordi man går til bodybuilding, det kan man jo ikke konstatere på stedet med alt det tøj, man render rundt i her i Danmark. Det er selve det, at man kan lide sig selv og sin krop. Det er vel det samme, som når folk går til kurser i kropsbevidsthed, hvor man rører ved hinanden og leger træstammer, eller hvad man nu laver, det er bare en anden måde at gøre det på.«

»Der er i øvrigt mange, der spør om alle egentlig ikke er bøsser dernede på instituttet«, siger Jørgen, »De spør om man ikke kan opfatte de heteroseksuelle fyre som latente bøsser, fordi de dyrker deres eget køn så intenst. Udefra kan det måske godt virke sådan. Mænd er jo ikke vant til at kigge på hinanden, men det må man godt i en bodybuildingsal.«

Lasse: »Også det at stå og kikke på sig selv i et spejl, kan godt virke homoseksuelt, og så siger den ene til den anden: Du skal lige have lidt mere over ballerne. De er selvfølgelig ikke bøsser af den grund.«

Bodybuilding er vel den motionsform, der har de klareste seksuelle overtoner. Her hverken vil eller kan man skjule, at det er kroppen, man først og fremmest dyrker.

Lasse: »Jeg vil sammenligne det med, at hvis man virkelig har givet sig hen i et bol, kan man falde tilbage i en dejlig total udmattelse, og det samme kan man også opleve efter træningen.«

Jørgen: »Når man boller med en anden, kan man mærke, man eksisterer. Jeg påvirker den anden og han påvirker mig, man har på en måde et spejl foran sig, og man kan opleve noget lignende i en trænings sal. Når man ligger og træner og kroppen bliver påvirket, og det måske gør ondt, kan man få en klar fornemmelse af sin egen krop. Hvis jeg i en periode har trænet hårdt – op til 4 gange om ugen, synes jeg, jeg er mindre ude og bolle, og engangsknald på tilfældige steder, har jeg ikke så meget lyst til mere. Jeg tror, det er fordi kropsligheden og seksualiteten hænger meget tæt sammen. Man kan se det med folk, der selv mener, de på en eller anden måde ikke ser godt nok ud. De har måske en tyk mave, eller hvad ved jeg. De prøver hele tiden at vende de grimme sider væk, prøver at skjule dem. Og hvorfor gør de mon det?«

Kurt Overaa

Big Business i Kropps

I Nautilus Træningscenter dyrkes avanceret kropstræning, der tager udgangspunkt i anatomiske principper. Her får du en veltrimmet krop og en aktie i fremtidens livsstil.

Muzak strømmer blidt ud af skjulte højtalere, men ellers er der ingen lyde. I dobbelt-bryst maskinen, der mest af alt ligner en avanceret tandlægestol, arbejder en ung kvinde i et irgrønt joggingsæt med brystmusklerne. Maskinen bevæger sig lydløst, kvinden fortrækker ikke en mine. Udover netop de muskler, som denne maskine aktiverer, er resten af kroppen låst fast i en stationær stilling. Ved siden af står instruktøren og giver gode råd. – »saml armene på 2 sekunder, 1 sekunds hvile, og tilbage til udgangspositionen på 4 sekunder. Hold rytmen.« Hun er klædt i beige skindknæbukser, en lyseblå Nautilus T-shirt og har bølgende blond hår. Hun er venlig, sød og bestemt. »Bæltet skal strammes godt, inden du starter din øvelse.«

Den store træningssal er holdt i lyse hudfarver og de 30 forskellige maskiner er mørkebrune og betrukket med lyst læder; kun de grønne palmer bryder farvebilledets stilhet. I receptionen gentager en videomaskine lydløst programmerne, tæppet absorberer alle lyde, ingen taler, stilheden brydes kun nu og da af instruktørens anvisninger.

Nautilus teknikken

Vi befinder os i det nyoprettede Nautilus træningscenter på Vesterbrogade ved Rådhuspladsen, og lederen Jørgen Albrechten pointerer straks, at her drejer det sig ikke om at få så store muskler som muligt med vitamin- og proteintilskud, og hvad man ellers kan finde på i andre body-building centre.

– Nautilus-teknikken bygger på facts og videnskabelige analyser. Nautilus er et revolutionerende system, hvor maskinerne er konstrueret efter kroppens anatomiske principper. Hvor den meste vægttræning arbejder med understyr, hvor belastningen kun trækker én vej, nemlig nedad på grund af tyngdekraften, er Nautilus-maskinen konstrueret så belastningen er cirkulær og variabel. Den muskel, der arbejdes med, er i en hvilken som helst stilling udsat for en direkte og konstant belastning.

Efter 2 programsætninger, hvor instruktøren finder frem til hvilken belastning, du har brug for på de enkelte maskiner, er du klar til at få udleveret dit personlige programkort. Herefter gennemarbejder du dit program 2-3 gange om ugen. Det består af 12 øvelser, aldrig flere, og belastningen er valgt, så du altid maximalt kan udføre mindst 8 højst 12 gentagelser af øvelsen. Den dag, du klarer 13 gentagelser, er du parat til at få en ekstra belastning på maskinen, så du igen er nede på 8 gentagelser. Alle dine muskler bliver bearbejdet i løbet af programmet, som det tager en halv time at gennemgå, og i den tid er din puls desuden steget så meget på grund af øvelsernes intensitet, at din kondition også forbedres. Da der ydermere i de fleste af øvelserne indgår et stråkelement, øger Nautilus også kroppens smidighed. Det er hurtigt og effektivt, og Nautilus kan i sin brochure garantere større styrke, kontrol med vægtproblemer, bedre kondition og udseende, større arbejds-ejne, fysisk og psykisk velvære, og større energi. – Hvad ønsker du mere?

Den dynamiske forretningsmand

Programmet er hårdt, fysisk krævende og ensomt. Der må imidlertid være noget, der trækker, når et stigende antal mennesker i alle aldre, men især de 18-25 årige, og 40% heraf kvinder, er villige til at bruge 350-400 kr om måneden på et medlemskab.

Jørgen Albrechtsen mener ikke, at der er tale om et forbipasserende modefænomen, men snarere at den voksende interesse for kropstræning er en del af en samfundsmæssig udvikling bort fra 60ernes materialisme og henimod en større koncentration omkring én selv og ens krop. Det er vigtigt at arbejde med sin krop, ligesom det er vigtigt at spise, drikke og sove.

– Den dynamiske forretningsmand skal være effektiv, slank, energisk og se godt ud. Han skal være i fysisk topform for at yde sit bedste, og en del firmaer køber da også medlemskab til hele deres medarbejderstab hos os. Således er der for øjeblikket forhandlin-

ger i gang med A.P. Møller koncernen og restauranten *Copenhagen Corner* på den anden side af gaden har allerede købt kollektivt medlemskab. I USA er man nået et skridt videre. Her har store firmaer deres eget Nautilus center på virksomheden.

Det er da også i første række forretningsverdenen, man henvender sig til med tilbuddet om hurtig og effektiv træning, som kan nås i en pause mellem dagens møder.

Video-studier og satellit-TV

I Danmark er Nautilus nyt, idet det første center dukkede op for 2 år siden på Nørrebro, men i USA findes over 2000 centre, og koncernen er så omfattende, at den har udviklet store forsknings- og conferencecentre. Nautilus har fingeren på pulsen og indset, at video bliver en indflydelsesrig faktor i fremtidens samfund, og derfor har man bygget 9 videostudier rundt om i USA, således at Nautilus i dag er verdens største videocenter, hvor der produceres udsendelser om alt, lige fra lægevidenskab til kosmetologi, sport og ernæring, og hvor man påregner opsendelsen af en Nautilus satellit inden for et par år, så budskabet kan sendes ud til hele verden.

I forskningscentre er man ved at udvikle den computerstyrede træningsmaskine, der producerer et program fuldstændig tilpasset dig og din krop.

Nautilus er Big Business i kropskultur og kropstræning. Det er kropstræning, der er lagt an på dig som enkeltindivid; det er dig og din maskine, det er jer, der gør arbejdet sammen. Men set i et større perspektiv opfylder Nautilus også dit behov for at være en del af et fællesskab: du er en del af den omsiggribende og verdensomspændende Nautilus bevægelse, når først du har givet dig i maskinens vold. Og det er en bevægelse, der sikkert vil komme til at præge vores fremtidige dagligdag og selvpfattelse mere end vi forestiller os, når først videocentre og satellit er på plads. Allerede i dag træner over 4 millioner mennesker regelmæssigt i Nautilus udstyr.

kultur

Når du træder ind i Nautilus centret på Vesterbrogade bliver du mødt af en kvinde i en rød nedringet og udfordrende badedragt. Hun har røde strikkede balletknævarmere på og sylespidse højhælede sko, også røde. Hun sidder fastspændt i en sølvmaskine, der står på et podie. Røg og damp indhyller soklen, ellers er baggrunden lysende rød. Sort, rødt og sølv og dampende seksuel mystik. Og en maskine, der fungerer som en pumpende pik, sølvnosserne halvt skjult af hendes højre ben, der er klar til at presse ned på pedalen og aktivere maskinen. Hun ser dig direkte i øjnene, udfordrende. Hun er hævet op over dig og på vej væk.

Vil du med?

Hun sidder i en kæmpeforstørrelse på væggen rammet ind i sølv, og hun pryder bagsiden af den ellers nøgterne reklametryksag. Hun har noget at tilbyde dig. Vil du have hende?

Men seksualiteten spiller kun ind på det underbevidste plan i Nautilus. Her får du udviklet din krop og styrket dens muskler på en anatomisk forsvarlig og betryggende måde, men det sker i en steril, klinisk og fremmedgørende atmosfære, hvor undertoner af menneskeligt fællesskab og seksuel kontakt er renset bort. Reglementet siger: - I træningssalen må man ikke færdes i bar overkrop, og det henstilles, at man ligeledes har beklædning på fødderne.

- man bør ikke sætte sig i opholdsstuen med svedigt træningstøj. Der er langt til de svedige t-shirts, tunge kropslugte, lyde af arbejdende kroppe, kropslighed, sveddryppende seksualitet, som kropstræning og body-building ofte forbindes med i fantasien.

Måske er afstanden knap så stor til den kvinde, der udtaler sig i en artikel i det amerikanske tidsskrift *Rolling Stone*.

- Ham jeg møder på kropscentret kan jeg være sikker på er sund og rask og i fysisk form. Det kan jeg ikke være sikker på med ham, jeg runder ind i på et diskotek.

I USA er kropscentrene ved at blive stedet, hvor enlige finder nye partnere.

KVINDER & FEDME

Susie Orbach
Fedme er et kvindesagsproblem
Chr. Erichsens Forlag
80 kr.

I den vestlige kultur regnes tykke mennesker for kønsløse og for at have en svag karakter, når de ikke kan styre deres madlyst.

Mange kvinder lider under, at de er for tykke, og at de spiser umådeholdent. Skulle nogen på trods af lidelserne alligevel vælge at være tykke?

Det mener amerikaneren Susie Orbach, der er forfatter til bogen »Fedme er et kvindesagsproblem«, der for nylig er blevet oversat til dansk. Hun har gennem en årrække arbejdet med terapi- og selvhjælpsgrupper, der behandlede emnerne tvangsspiseri og fedme.

En tvangsspiser er en person, der ikke føler, at hun har kontrol med sit eget spiseri. Hun tilbringer en stor del af sin tid med at tænke på mad, fedme og slankekur.

Fedmen er ikke et symptom på en uendelig lækkerisult, mener Susie Orbach, tværtimod. Tvangsspiseren spiser, fordi hun har et ubevidst ønske om at blive fed. Fedmen giver hende nemlig visse fordele.

Mange kvinder finder under terapiens samtaler og lege ud af, at de har brugt fedtlaget som en måde at sige på over for et seksuelt stil med idealer og

normer, som de ikke selv føler, at de har kontrol over. I en af bogens mange casestories udtrykker en kvinde det sådan: »Når jeg er tyk, gemmer jeg den seksuelle side af min natur bag et muntert væsen og lader, som om jeg slet ikke er seksuelt interesseret. Er jeg tynd afslører jeg en seksualitet, der ikke er formet, og jeg føler, at jeg har tabt min fjerdragt ... «

Det at være fed kan også bruges til at man bliver respekteret for sine meninger og sin kunnen i en arbejdssituation, i stedet for at man bliver degraderet til en sexet sag. Den afskærer også én fra at deltage i den konkurrence, der opstår mellem piger i pubertetsalderen. Hvor man måler hinandens skønhed og chancer i forhold til fyrene. Det er en pinagtig oplevelse for mange kvinder.

Nogen opdager under terapien en dybereliggende modstand mod at være slank. De forbinder det at være tynd med at have magt. I deres opdragelse har de fået indprentet, at det er farligt for en kvinde at være stærk.

Fælles for de kvinder, der er med i grupperne, er det, at de alle har brugt deres fedtlag som en beskyttelse. Som en mur mellem dem selv og verden. Gennem terapien finder de langsomt ud af, hvad de specielt har brugt fedtlaget som beskyttelse mod, og det er en

forskellig historie for hver kvinde.

Terapiens mål er at behandle årsagerne til fedmen. Kvinden lærer, at den styrke, hun troede sad i fedtlaget, den har hun også i en mere komprimeret udgave af sig selv.

Når hun har forstået de dybereliggende årsager, kan hun begynde at arbejde med problemerne omkring tvangsspiseriet. Den fysiske sultfølelse begynder at spire frem og den psykiske sult forsvinder. Hun lærer at lytte til sin krops signaler om, hvad slags og hvor meget mad den har brug for. Bogen siger, at slankekur er dårlige. De er bare en anden måde, hvorpå kvinden føler, at hun spærres inde af regler, fordi hun ikke har kontrol over sig selv og sin spisning.

Når kvinden har nået til en forståelse af disse mekanismer i hende, begynder hun at tabe sig ganske langsomt på en naturlig måde, så følelserne kan nå at følge med.

Bogen giver en god oversigt over terapiøvelser og fortæller, hvordan man kan lave en selvhjælpsgruppe.

Den er let overskuelig og selv om den er henvendt til kvinder, og mange af dens problemstillinger er kvindespecifikke, tror jeg også, at mandlige tvangsspisere kan få stor glæde af den.

Hanne Stetting

Seksualpolitik har snakket med Nikoline, en 23-årig studerende, der er med i en terapigruppe, hvor de arbejder ud fra bogen »Fedme er et kvindesagsproblem«.

Masser af kvinder lider under vægtproblemer. I bogen »Fedme er et kvindesagsproblem« behandles emnerne tvangsspiseri og overvægt for første gang i en større kvindepolitisk sammenhæng. Hvad betød det for dig at læse den?

– For første gang oplevede jeg en følelse af, at jeg ikke bare var mere umådeholdende og grovædende end andre mennesker. Jeg indså, at de 20 kg overvægt, jeg har båret rundt på, siden jeg var 16 år har været et led i en beskyttelsesstrategi. Fedtet har været nødvendigt for, at jeg kunne overleve psykisk.

Bogen fortalte, at en masse andre kvinder har brugt deres fedme på samme måde, som jeg. Jeg fik øjnene op for, at der lå nogen mekanismer bag mange ting i min livsførelse som før var uforklarlige og havde givet mig følelser af skyld og utilregnelighed.

Pludselig kunne jeg begynde at arbejde min overvægt med fornuften og i samarbejde med andre kvinder, i stedet for den håbløse, ensomme kamp, jeg før har ført med kalorieta-beller og løftede pegefingre stukket op foran næsen. Hvis der ligger et oprør mod nogen restriktioner i kvindereollen i det at være tyk, så er det ikke så mærkeligt, at man ikke kan bearbejde dem med et nyt sæt restriktioner, som alle slankeure i bund og grund består af. Især når det, kurene lover, er, at man ender som det, man er allermest bange for – den perfekte kvinde.

Fortæl om hvad det er ved den slanke udgave af dig selv, du er bange for!

– Det at være slank forbinder jeg med at være sårbar. Jeg bliver åben for invasion fra alle mænd, og jeg tror ikke på, at jeg kan administrere de følelser og krav, der sættes til et seksuelt væsen. Samtidig føler jeg, at en tynd kvinde er farligere og koldere, fordi hun har en magt både over for andre kvinder i en konkurrencesituation og over for mænd. Det er en magt, som jeg

hverken tør eller rent ideologisk har lyst til at udøve.

Som tyk oplever jeg mig selv varmere og mere solidarisk. Jeg er en, der både kan beskytte mine venner og veninder med en altfavnende kvindestyrke og en, der skal passes på, fordi jeg ved min fedme viser, at jeg er lidt mere følsom end andre. Min størrelse signalerer en dobbeltbesked til omverdenen – autoritet og hjælpeløshed.

Forsvinder disse kvaliteter i en tynd udgave af dig selv?

– De få oplevelser, jeg har haft af at være tyndere, har været præget af krav fra mig selv og omverdenen om, at nu burde jeg stille mig til rådighed på det seksuelle marked – gå i byen, flirte og bolle. Sidste gang jeg havde tabt mig 10 kg brugte jeg mange af mine aftener på at stryge i byen med nogle venner, glemme alt om dem og stå og flirte til

højre og venstre. Tage en flot fyr med hjem, gennemføre rollen som femme fatale og endelig afbryde alle de tilløb til samtaler, der kom. Oplevelsen efterlod en følelse af tomhed og en identitet, jeg ikke kan forliges med.

Jeg bruger min fedme som alibi til at gøre nogle ting, jeg holder af. I en tynd periode synes jeg f.eks. ikke, at jeg kan »spilde« en fredag eller lørdag aften på at sidde med en god veninde foran fjernsynet og spise chips og drikke rødvin. De tilladte kalorier har altid skullet være brugt på hotte dates, midt-dage og drinks. Jeg har jo aldrig vidst, hvornår jeg blev tyk igen.

De gange, hvor jeg har været slank, har der heller ikke været ro over mig. Jeg har ikke kunnet koncentrere mig om jordnære ting som studie, familie og gamle venner. Mine tanker blev centreret om at slanke mig endnu

N.

mere, og jeg var i det hele taget ret overfladisk. Samtidig har jeg hele tiden været bange for at falde i vandet igen. Derfor har det nærmest været en lettelse at begynde at tage på igen. Væjen ud af nervøsiteten og jaget kan kun blive en spisetur.

Hvordan foregår en spisetur?

– Jeg går ned i et supermarked og fylder min kurv op med aviser og blade – så kan jeg stadig nå at holde op! Bagefter bliver den alligevel stoppet med slik og lækker mad. Jeg køber altid chips, fordi dem ved jeg, at jeg stadig kan spise, når jeg er stopmæt. Der må skam nøje planlægning til, hvis jeg nøjes med at spise kager, får jeg kvalme alt for hurtigt!

Hver gang tror jeg, det er sidste gang, jeg skal spise det, jeg kan lide. Det er derfor, jeg kan finde på at løbe

byen rundt for at købe en ganske bestemt slags fiskefrikadeller, som jeg holder særlig meget af.

Jeg har det ligesom Odysseus, da sirenerne kaldte. Det er afgrunden og dødfarligt og alligevel enormt lystbetonet. Jeg ved, hvor destruktivt det er, og alligevel kan jeg ikke lade være.

Såsnart jeg har taget de første 4-5 kg på er det som at være hjemme igen.

Kan du fortælle om nogen af de måder fedtet beskytter dig på?

– Ja, fedtet giver mig ret til at være angst over min fremtid, min seksualitet og en masse andre ting. Hvis jeg var smuk, ville jeg have et kæmpe ansvar for at skulle være den perfekte kvinde, der ikke kan tillade sig at føle afmagt og angst.

Min størrelse er også med til at sortere de henvendelser, jeg får fra andre mennesker. Hvem vil trænge gennem fedtlaget? Det er igen en dobbeltsituation. På en gang er jeg tryk ved de mennesker, der gider finde personen bag panseret, og samtidig kan jeg føle foragt over for de mænd, der finder mig tiltrækkende på trods af fedtet.

Hvordan har din bevidste holdning til det at være tyk ændret på din seksualitet?

– Før i tiden onanerede jeg til et billede af mig selv som superslank, og jeg forestillede mig, hvor eftertragtet jeg var. Det virker simpelthen ikke ophidsende mere.

Jeg ved nu, at hvis jeg ikke får bearbejdet min vilje og mine følelser, vil jeg bare finde andre kyskhedsbælter end fedtlaget, når jeg ikke selv kan kontrollere mine grænser. F.eks. tog jeg engang en badedragt under tøjet, da jeg skulle til fest i en tynd periode. Så vidste jeg, at jeg ikke ville gå i seng

med en fyr, for det ville virke for besynderligt at vise den frem midt i det hele. Den virkede som en erstatning for fedtlaget, og jeg har altid brugt fedtmen til at sige nej med – fordi jeg ikke stoledede på, at jeg kunne sige det med munden.

Jeg forsøger at få min seksualitet med mig, så den ikke kun kan eksistere, når jeg er tynd og derfor bliver farlig. Det kan bare være svært at ændre de forestillinger, når omverdenen stadig reagerer på overvægten, som jeg selv gjorde engang. Hvis jeg lægger op til en fyr, når jeg er tyk, risikerer jeg at få et blik, der siger: »Du skal ikke komme og spille op her, søde ven, jeg stiller helt andre krav til de kvinder, jeg er sammen med«. Er jeg alligevel sammen med én, oplever jeg, at han rører ved mig på en anden måde. Han springer måske alt mellem skeden og brysterne over. Dem tør han så godt at røre ved. Mænd ved, at det er OK at interessere sig for store bryster.

Hvad med din vægt og fremtiden?

– Selvfølgelig vil jeg gerne være slank, men jeg ved ikke, om jeg nogensinde bliver det.

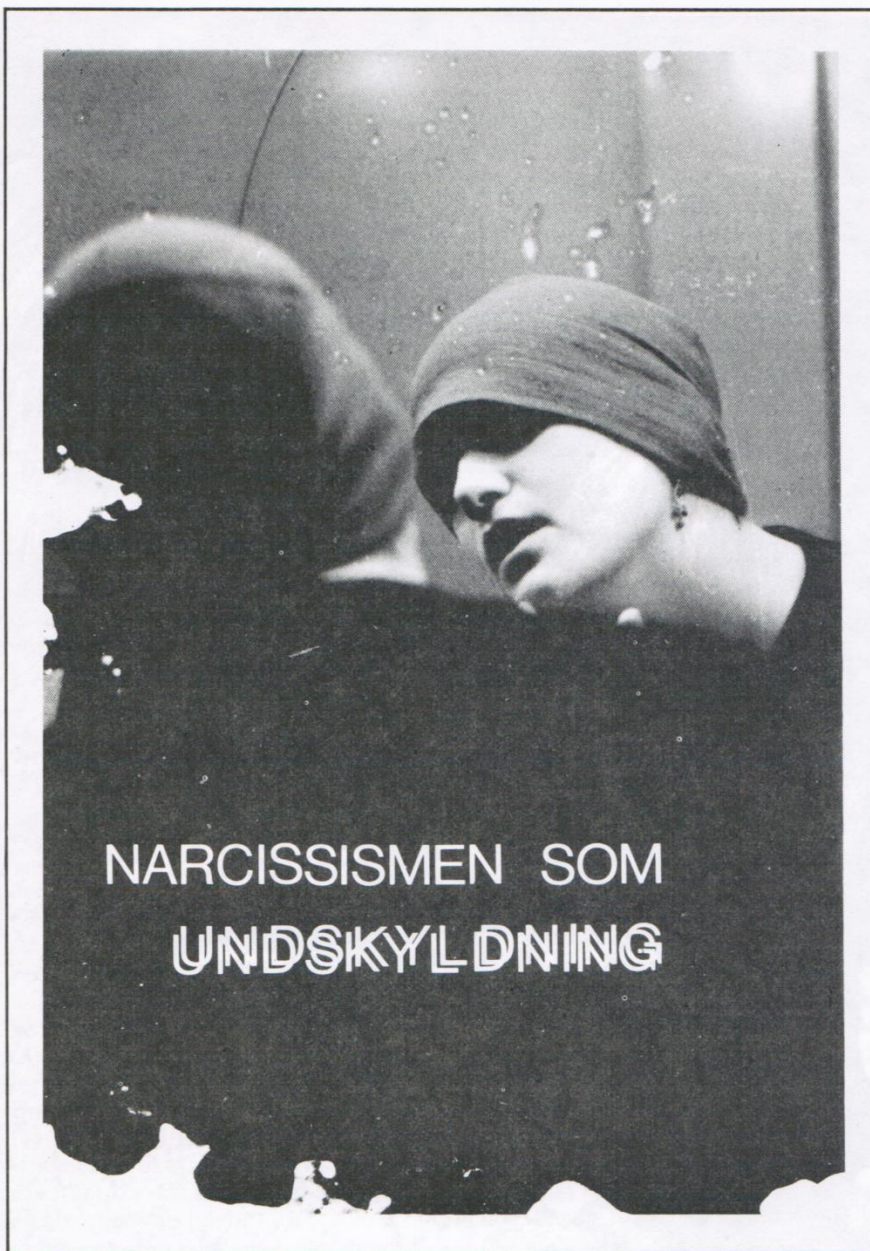
Det vigtigste er også, at jeg lærer at stole på, at de kvaliteter, jeg før har tillagt fedtet, eksisterer inden i mig selv – at jeg ejer styrken og varmen og prøver at leve, som jeg gerne vil, uanset hvad jeg vejer. En af de ting, jeg har lavet om på, er, at nu går jeg i farvestrålende tøj, der afslører min krop, hvor jeg før var grå og velcamoufleret. Fedtet er en del af min krop og ikke en mur mellem mig og verden. Det indebærer, at jeg tager chancer og lærer, at sige ja og nej til andre mennesker i stedet for at spise en plade chokolade.

Hanne Stetting
Ill. Nikoline

N.

NARCISSISMEN SOM UNDSKYLDNING

Ill. Lisa Hagland

Nogle noter omkring et vigtigt emnes indføring i den almindelige mellemlagsdebats snakkemaskine.

Pas på! Smittefare! En mystisk, parasitær race af narcissister er i færd med at invadere os! Som de populære skrækfilm tolker krisen symbolsk, som en invasion af monstrøse væsener fra det ydre rum, har de kulturelle mellemlag fundet DERES symbol, som de kan bruge til at skubbe det ubehagelige over i »det fremmede«. Og som samtidig kan bruges til at supplere de vaklende indtægter gennem en flom af mere eller mindre lærde, men i hvert fald bekymrede produkter. Christop-

her Lash skriver en bestseller om narcissismens kultur, hvor Aftenlandets Undergang for gud ved hvilken gang siden Spengler profeteres. Nogle ekshibitionerer deres radikalitet for meningsmarkedet ved at læse et par kapitler i Thomas Ziehes bog om puberteten og narcissisme og bliver bekræftet i at det som altid står helt galt til med ungdommen. Men de færreste læser kolofonen i Ziehes bog og finder ud af at den er skrevet for 10 år siden og altså handler om en ungdom, der er

vokset op under højkonjunkturen og blevet unge under den begyndende krise, hvor få endnu rigtig troede på den. Erfaringen fra dengang kan naturligvis ikke uden videre overføres på en ungdom, der stort set kun kender samfundet i krise. Og alt for mange springer de kapitler over hos Ziehe, hvor der redegøres for den »nye socialisationstypes« samfundsmæssige baggrund og progressive og regressive aspekter. De opdager derfor ikke, at bogen egentlig er meget dårligt egnet til at slå BZ-erne oven i hovedet med, endsiges at BZ-erne måske netop er begyndelsen til den nye måde at organisere erfaringer på, der kan vise vej ud af forvirringens tilpasning.

Og det der har gjort Lash' bog til en best-seller, er netop dens »all embracing sweep«, der gør alt fra sportskampe til storpolitik til ef og det samme og gir os ef, let håndterligt begreb, hvormed vi, de sidste dages frelste kan skue ud over hoben og oven i købet spidde dem med den spidseste nål af alle: de er syge! Hvilken narcissistisk tilfredsstillelse! Men at tale om en narcissistisk kultur er og blir noget sludder. Narcissisme er en psykoanalytisk term og psykoanalysen udtaler sig ikke om empirisk iagttagelige fakta, men om motivationsstrukturerne. Hans narcissismebegreb er udvendigt og påklistret i forhold til hans sociologiske materiale. Narcissisme er ikke blot et andet ord for egoisme.

Narcissistiske er de dele af det psykiske indhold, der har med selvopfattelsen at gøre. Det ligger i menneskets egenart som reflekterende væsener, at vi vanskeligt kan foretage os eller tænke noget som helst, uden at det osse har betydning for vores selvbillede. »Er et absolut ikke-narcissistisk objektvalg i virkeligheden muligt, eller er narcissismen ikke snarere ikke blot forudsætning for, men en nødvendig del af enhver libidinøs objektbesætning? Netop sådan er det. Vi må gøre os klart, at netop fordi objektrelationerne(...) vokser ud af den narcissistiske enheds stadium, så bliver en vis del af narcissismen tilbage(...) Der må i virkeligheden være en vis narcissistisk tilfredsstillelse i ethvert objektvalg.« (Alfred Lorenzer) På den måde er vi alle narcissister, og begrebet er blevet tømt for mening. Der findes ikke narcissister. Men der findes altså godt nok narcissisme, og der findes narcissistiske personlighedsforstyrrelser/ en narcissismens patologi. Denne er 'officielt' beskrevet i American Psychiatric Association's diagnostiske klassifikationssystem DSM III, nr. 301.81, der formodentlig senere vil danne grundlag for WHO's klassifikation, der an-

Ill. Lisa Hagland

vendes i Danmark. Dette er altså en narcissistisk personlighedsforstyrrelse:

»Følgende er karakteristisk for individets fungeren, aktuelt og på længere sigt; det er ikke begrænset til egentlige sygdomsanfald og forårsager hverken signifikant svækkelse af social eller erhvervsmæssig funktion eller subjektiv lidelse.

A. Grandios følelse af egen vigtighed og eneståendehed, fx overdrivelse af succes og talent, fokus på ens egne problemers specielle natur.

B. Optagethed af fantasier om succes, magt, glans, skønhed eller idealiseret kærlighed.

C. Exhibitionisme: personen forlanger konstant opmærksomhed og beundring.

D. Kold ligegyldighed eller udprægede følelser af raseri, underlegenhed, skam, ydmygelse, eller følelse af tomhed ved kritik, andres ligegyldighed eller nederlag.

E. Mindst to af de følgende forstyrrelser af de interpersonelle relationer:

(1) udvalghed: forventer særlige rettigheder uden at ville tage det dertil svarende ansvar, fx overraskelse og vrede over, at andre ikke vil gøre som det ønskes

(2) udnyttelse af andre mennesker: bruger andre til at tilfredsstille egne ønsker eller til selv-ophøjelse; manglende hensyntagen til andres personlige integritet og rettigheder

(3) relationer, der karakteristisk veksler mellem extremerne overidealiserende og nedvurderende

(4) mangel på indfølelse, manglende evne til at opfatte, hvordan andre føler, fx ude af stand til at opfatte en alvorligt sygs lidelser.«

Jamen er det ikke mere eller mindre sådan de er, de andre? Og i mere stille – eller depressive – stunder kan vi måske spørge os, om vi ikke osse genkender noget af os selv i denne beskrivelse? Jovist, og hvis vi læser en mere klassisk lærebog i psykoanalyse, vil vi osse succesivt genkende os selv som hysterikere over tvangsneurotikere til psykopater. En af psykoanalysens vigtigste erkendelser er netop, at der ikke er skarpe skel, men flydende overgange mellem normalitet og patologi. Normale og 'syge', vi betjener os allesammen af de samme psykiske mekanismer. Normalitet er ret beset blot et statistisk begreb, det normale er det, der er mest af; og ofte må den herskende normale praxis bestemmes som dybt patologisk, hvilket gerne skulle fremgå af det efterfølgende ikke er en selvmodsigelse, og ikke må misforstås derhen, at det skulle være individerne,

der er patologiske.

Dette må dog ikke forstås som endnu en reduktion af alting til det samme, vi er allesammen tossede, de gale er de normale osv. osv. Men det betyder, at det, der bestemmer det patologiske, ikke er anvendelsen af denne eller hin psykiske mekanisme, men graden af frihed i anvendelsen. Patologisk er ikke, at individet anvender denne mekanisme, men at denne mekanisme anvender individet. Patologisk er, at have et begrænset register af muligheder til sin disposition. *Det* har magten over individet.

Hvad *det* er, der har givet anledning til mange mere eller mindre mystiske spekulationer, fra de mere angstbesatte om et kaotisk dyb af sydende urdrifter, til et reservoir for oprindelig urvisdom. Taget som metaforiske udtryk, indeholder begge forestillinger en kerne af sandhed, samtidig med, at det egentlig er så banalt, at der ikke blir levnet meget plads til mystikken. *Det* er det unævnelige, det der, fordi det ikke kan benævnes, heller ikke kan reflekteres og derfor ikke gøres til genstand for kritik, dvs. forandres. Der er tale om interaktionsformer, der, netop fordi de er uerkendte, sætter sig igennem bag om ryggen på individerne. Som betingede reflexer efter stimulus-respons modellen, som vi kender den fra Pavlovs hunde.

Men *det* er osse en socialitet, der tvinger os ind i et indsnævret og begrænset register. Hvordan skal man fx erkende »solidaritet« som en reel mulighed i et samfund, der er social-darwinistisk bygget op omkring alles kamp mod alle? »Solidariteten«, der ikke kan leves, kan heller ikke erkendes, blir et tomt tegn, en moralisme. Og når så yderligere moralismen påhæfter individet en individuelt patologiserende etiket, er erfaringsblokeringen total. Ubehaget i kulturen, den ulykkelige bevidsthed, der fordrer sin ophævelse, er blevet til god gammelkendt indremissionsk skyld.

Det er både det, der ikke længere kan tales om og det, der aldrig er blevet benævnt. Da et lille barn, behandlet efter den kapitalistiske produktionslogik ganske enkelt vil dø, har vi allesammen en mere eller mindre vag, mere eller mindre angstbesat eller tillokkende forestilling om noget andet. Kan den ikke benævnes, kan den under visse omstændigheder gestaltes i andre symbolformer, som musik, dans, graffiti, direkte aktioner etc., og herigennem få en fremstilling, som muliggør diskussion og kritik. Men som symbol er det i lige høj grad præget af det fortrængte og det fortræn-

gende, utopien bærer altid umiskendeligt præg af den elendighed, hvoraf den er fremgået. Disse modsætninger må kritikken medreflektere for at blive en solidarisk kritik. At forlange renhed er at afskære diskussionen, altså fortrængning.

Body building, som en del af dette nummer af Seksual Politik handler om, er et eksempel på en sådan uren utopi. På den ene side overskrider den den kapitalistiske produktionslogik nyttemoralske syn på kroppen. Den sætter kroppen som et æstetisk endemål i sig selv og ikke blot som et redskab. På den anden side opnås det æstetiske resultat gennem en præstationsproces, der er gennemsyret af den selv samme produktionslogik. Træningen er ikke i sig selv en lystfyldt omgang med kroppen, men en lidelsesvej, en samlebandsproces, der henter sin mening og retfærdiggørelse fra slutproduktet. Og alligevel synes bodybuilding at være et bedre udgangspunkt for en diskussion af, hvad vi vil med vores krop, end fx fysioterapien, der kan kaldes konservativ for så vidt, som den hovedsagelig er optaget af at *afbøde* de skader, der er forårsaget af den herskende brug af kroppen.

Body building, jogging osv. osv. må ses i lyset af den frisættelse af kroppen, der bliver stadig mere udpræget. Hvor fx den gamle arbejderidræt havde en fysioterapeutisk funktion i at skulle restituere kroppen efter en arbejdsuges hensynsløse udnyttelse af den, opstår de moderne »krops-bevægelser« samtidig med eksplosionen af mellemlagene. Altså dér, hvor kroppen ikke længere blir brugt. Denne frisætning af kroppen er en del af den bølge af frisætning af mennesker, som den teknologiske udvikling som en kulturrevolution lader skylle ind over os, og som arbejdsløsheden er det mest markante udtryk for. En frisætning, der osse er en frisætning fra hidtil gældende regler og normer, hvilket kan betyde en forvirring, der søger sin autoritet til at vise sig Vejen, Sandheden og Livet. Men det kan osse betyde en eksperimentering, en søgen efter en ny autonomi, der måske nok kan se ud som egocentri, som »narcissisme«. hvorvidt de frisatte skal bevæge sig mod autoritær sikker eller en eksperimenterelyst, der kan lede frem til spørgsmålet om, hvad vi vil med vore liv, altså det egentlig revolutionære spørgsmål, afhænger ikke mindst af graden af oplevet og levet solidaritet. Man gir ikke nogen modet til at eksperimenterer ved at nagle dem til en sygdomskategori og ringe efter den blå vogn.

Per Kristensen

På scenen en høj trappe. Helt oppe på sidste trin en abe, der slår på trommer. King Kong på Empire State Building, der mangler kun den hvide kvinde. Som næste nummer smider den trommestokkene fra sig, løfter gummimasken; vi ser Amazing Grace, nattens dronning for os. Helt uden abekostume viser hun sig i et blåligt skinnende jakkesæt, udskæringen indrammer det nøgne brystben og brysternes stigende hvælving. I den vatterede jakke virker skuldrene brede, hele skikkelsen har over sig noget vitalt, virilt, atletisk. Projektørlyset rammer hende for det meste nedefra, man opfatter hende mere i slagskyggens dimensioner end som en virkelighed af kød og blod. Højt hævet over os i en bydende positur virker hun utilnærmelig, en domina-imperator.

Overkroppens trekant med det blottede, metallisk blåsort skinnende huddelta korresponderer med ansigtet. Også det virker geometrisk, udregnet på et tegnebræt. Frisuren er crew-cut som hos de amerikanske G.I.'s. Hendes spidse, eksponerede ører leder tanken, hen på en los, eller man kommer til at tænke på kaptajn Spock fra »Spaceship Enterprise«. Der er noget lurende over dem. De høje kindben er fremhævet af skyggevirkende make-up. Øjnene, gjort smalle og skrå ved hjælp af sminke og øjenstreger, markerer en vildkats kraftfulde, lurende blik. Læberne er fyldige. Overtrukket med en skinnende rød hinde virker de på een gang indbydende og udfordrende.

Hun intonerer sangen »Warm Leatherette«: Et par havner i deres bil i et massesammenstød og før de dør af deres kvæstelser, tager de det gyldne knald på bagsædet midt i et inferno af bragende blik, splintret glas og maste lemmer – et symbol på sammenhængen mellem eros- og dødsdrift. Hun visualiserer voldsomheden og lidenskaben i denne historie med hårde rytmiske slag på bækkener, som hun får til at vælte. Alligevel modulerer hun sin stemme til en art talesang af metallisk saglighed og tilbageholdt dramatik, hendes bevægelser virker aldrig ukontrollerede, grænsesprængende. Energien styres æstetisk. Fingeret ekstase og selvopløsning – et kendt mønster i rock-shows – kommer det ikke til. Tværtimod bliver udladningen holdt kunstigt tilbage, den bliver en endeløs førlyst.

Grace Jones er ikke slet og ret prototypen på en »cool« kvinde. Hendes stilisering og selv fremstilling er mere raffineret – en perfekt synkretisme: dels vamp, fallisk-kastrerende, en sort mystisk Dietrich, der også kan synge som Piaf. Hun udstråler noget tryllebindende, der midt i sin sanselighed også er truende (»pull up to the bumper, baby, drive me in between«). Hun er en androgyn domina, der forvirrer (»feeling like a woman, looking like a man«.)

Og selvfølgelig er hun narcissos, der omgiver sig med lutter fordobliger af sig selv, ekkoer af sin egen triumferende positur, storslåethed. Hun er langt fra kun den let gennemskuelige disco – queen i glimmer, der falbyder sig for publikum med vuggende underkrop og liderlig stønnen, selv om Grace Jones begyndte sin karriere som cover-girl for »Vogue« o.a.

Hendes første store hit »I need a man« blev til bøsse-scenens hymne i New York. Grace Jones' travestier blev hendes særlige stil: »Hendes androgyne krop sammen med hendes mørke hudfarve og kraftige skikkelse, alt det blev stileret og vendt til hendes fordel. Hun er blevet til en skabning, hvis enestående skønhed ligger hinsides hendes køn og de etniske kendetegn, der sædvanligvis forbindes med hendes hudfarve. Hun ligner knap nok et menneskeligt væsen, snarere et fremmed,

truende, overnaturligt væsen changerende mellem blåsort og sort«. (Jean Paul Goude). En slags »amazone fra rummet«.

Grace Jones selv mener, »at en stor del af min tiltræk-

ningskraft på bøsser skyldes, at jeg er en slags mor for dem.« Sangen »I need a man« fremføres af et tvekønnet væsen, som alle ved er en kvinde. Dette væsen synger

med sonor stemme »I need a man«. Selv forkynder hun: »Jeg kan lide mænd og kvinder. Hvorfor ikke kvinder? En kvinde er frodighed. Jeg er kvinde, og onanere kan jeg også, så ...« Nonchalant spiller hun polymorf-pervers, sado-maso, alt fører hun i sit repertoire. Og alligevel skyldes hendes fascination på scenen ikke, at hun underspiller sin kvindelighed. Hun besværges snarere på en befriende måde den homoseksuelle driftsskæbne, ved på en gang at aktivere længselen efter den aktive, overmægtige moder og mildne den gennem sin travesti af den mageløst smukke mand, ekstravagant og eksotisk.

Som narcissistisk idol er Grace Jones et omvandrende kunstværk, en sammensmeltning af europæisk haute couture, Jamaikamusik og New Yorks urbanitet, kvintessens af en epoke, der gør stiliseringen af sin egen overflade til et imperativ, til det gode livs slaggråb. »Don't be a straight bore. Everybody his own hero!« Hendes rolige, majestætiske sceneoptræden udelukker enhver mindelse om kærligheds- og tryghedsbehov.

Grace Jones er blevet til protagonist for en modebevist kult af de selvtilstrækkelige, især den selvtilstrækkelige attitude. Et af de kendteste fotos af Grace Jones viser hende sammen med hendes tvillingbror (som hun ikke har i virkeligheden): to nøgne skikkelser med næsten identisk ansigt, krop, størrelse og holdning står over for hinanden. Et andet foto viser de samme to skikkelser på en divan, tæt ind til hinanden. Grace Jones som kunstfigur, mand og kvinde i et, altid på sporet af sig selv i den anden, kun interesseret i narcissistisk genklang.

I hendes »One Man Show« bærer danserne og musikere Grace Jones-masker og samme tøj som hende. Hun er omgivet af sit eget portræt, en mangedobling af hendes erotiske aura – der er kun plads til selvkærlighed. Den fylder rummet, griber objekterne og giver næring til jagttagerens illusion, længsel efter en »uforbindelig forbindelse«, den tidlige barndoms »paradise lost«, hvor subjekt og objekt endnu hang sammen i en fantasi.

Nærliggende at betragte Grace Jones som æstetisk og euforisk ideolog for den dybest set resignerede ny enlighedsmentalitet. For enlige, mand eller kvinde, homo- eller heteroseksuel, skaber hun en glansfuld myte af uforbindtlighed, der dækker over manglende evne til at beskæftige sig med andre.

Den nyopdagede enlighedsbevidsthed er arven fra en generation, der havde selv- fremmed- og gruppeerfaringen som sit postulat. Erfaringslængselen er der stadig, men den har ændret karakter. Mens erfaring før havde karakter af selvreflektion, så er den nu en længsel efter den »stærke« oplevelse. Som ikke er gribende, som man kan bemægtige sig uden for alvor at lade sig anfægte: distanceret erfaringslængsel, en æstetisk dialektik af nærhed og fjernhed. At se, at blive set, at høre, at føle, de fem sanser bliver bragt til at vibrere i en flygtig ophidselse, der i bogstaveligste forstand ikke får nogen til at gå ud af deres gode skind.

Grace Jones citerer let og elegant de forskellige »stærke« attituder. Hendes offentliggjorte identitet er summen af hendes kamæleonagtige evne til at spille på alle mulige personlighedsfacetter. – Og hvis, som Grace Jones selv synger et sted: »the hunter gets captured by the game?«. Tja, så : »Things don't look the same!« (uddrag af: *Grace Jones, domina imperator*, af Michael Naumann og Boris Penth.)

oversat af Henning Goldbæk

When a Woman is a Woman is a Madman

Regnen er våd og varm. En berusende elixir, som gøder gaden og får asfalt og mursten til at lugte nyfødte. Farven toner over i pastel. Den kildrer kroppen som pighår, opbløder sminken og lader den løbe frit i blåsorte floder ned ad regnvåde kinder.

En lille butik med sanitetsudstyr præsenterer det sidste nye i spejle og lokummer i udstillingsvinduet. Jeg hæfter mig ved det første. Et passende sted at studere sit ansigt. Egentlig holder jeg mest af det som nu, med sorte rammer i kohl omkring øjnene. Det ligner hovedet på en Brilleslange. Regnen har ætset hvide striber i de røde kinder. På læberne skriger en pink læbestift mig i møde. Jeg kysser dem i spejlet. Vidunderligt. Læbestiften aftegner et fint læbemønster i cyklamen på det nypudsede vindue. Næsen er snottet og fregnet. En hårtot falder ind i billedet. I solskin er den guld. Nu er den mørk og våd. Jeg touperer den så den stritter kækt lige ind i himlen som en antenne.

I en rendesten, et afløb til den gyldne gade i vox & pels, i lyset som er grønt, reflekteret af en paillet på mode, sejler en grød af grå puspytter fra gamle huse afsted langs glatte brosten. I et højt gammelt hus i sidegaden ligger en café. Udsigten til musik drager mig op ad trappen, hen ad en lang blækblå gang, som ender i en æblegul hule. Ved

massive træborde sidder nogle spraglede patchworkmennesker og stirrer ind i flammerne fra stearinlys, som er massivt plantet i store tomme vinflasker. Blå stearin glider blødt ned ad de lange flaskehalse og danner størknede, smukke collager, som alle er forskellige fra hinanden.

Jeg sætter mig i den krog, hvor hulens eneste røde pære vil kaste sit blødende skær af purpurvin ned over vegetationen i mit skød, og fuldende det anede derunder. Som en fugleunge gemmer den sin tunge under fine ravrøde dun, bløde og fugtige som rosenblade med morgendug. Sangfuglen på scenen fodrer ungen i mit skød med toner, der efterlader voldsomme vibrationer i hele kroppen. O hvor hendes stemme gør mig salig. Som en kniv skærer den sig gennem kødet og lader blodige safter bade floraen i hjertet af mit underliv. Ungen skriger hæst. Den vil har mer. I det røde lys, som fuldender billedet, vil blomsterknopperne springe ud. Hun er så smuk. Øjnene er malet grædende. Sodet paraplyhår. Den sorte mund, glinser som en skovsnegl. Hun er tynd og stærk i striktrøje, strømpebuxer og silkestribet miniskørt. Tanken om kaos strejfer de rødme læber på min tværgående klovnemund. Tænk det kalder jeg den. For når man ligger ned på knæ med hagen på låret og albuen

på maven, ser man rigtigt hvor store læberne er og hvor de smiler og blinker som stjernerne i julesalmen. Eros gynger i kløften. Åndenes vinde skupper. Jeg slynger blikket fast om hendes strube som en nødstedt på havet. Langsomt glider det ned om hendes benede hårde krop. Hey you, pass me some water! Hey you, pass me the razorblade! Hun jonglerer med mine lemmer, så jeg til sidst ikke aner om det er meningen min kusse skal sidde bag det ene brilleglas og mine tæer i røven, eller om det er en fejltagelse. En kendsgerning er det i hvert tilfælde. Og gud, hvor den kildrer den kendsgerning. Jeg må skrive hende en besked. Kuglepennen ved navn Liberty danser til musikkens rytme og paraplypigens skærende stemme. Den skælver, mens den udfører en elskovsballet på papirets hvide dansegulv. Den røde projektør hænger som en tung pæon bag mig og fuldender billedet. Det prikker i ungens tunge efter et slik på delikatessen. Å Eros, gyng ikke så højt! Jeg svimler af sult. Hendes blinde kobraøjne græder sorte istårer. Sminken smelter som chokolade og den søde odeur af fisk og vanille fra hendes hår pisker bølger i poolen. Jeg bader i softice. Senerne brister før jeg kan nå at slippe en salig dråbe løs. Hun dykker og forsvinder i et koralrev. Sangen er forbi. Hexen med blanket paraplyhår og ætsende aura forlader scenen. Alfer

med en gul plastickam. Men jeg ser kun paraplypigens vilde fontaine af sodet hår. Han ved ingenting og slikker mig bag øret. Jeg lukker øjnene og bæres op. Højt. Højt. Mine hænder er to tomme skåle. Han har ingen bryster. Skålene lukker sig som to aftenblomster – om ingenting. Trætte stiger vi op i den ventende vogn. Vi er på vej til himmelslottet i den hvide karet for at sove. I slottet findes lysekroner i krystal. Prismene klinger for vore tunge ånde. Tykke gardiner slipper intet dagslys ind. Men slottet er aflåst og vi har ingen adgang. Vi er det forfulgte rov fra safari på sletten. Vore øjne smerter som sneblinde vandreres. Hun er løven og krydser underskovens vilde mørke væv på flugt fra bøsseskudenes lysskår, der flænsrer trækronernes hellige sale. Han er tigreren med de hurtigste striber i denne uge. Vi brøler vildt. Basker i luften med poter, som afslører vidt udspilede kløer. Faretruende skarpe glinser de i guldsolen og udsender signaler, som kun hunkatten er i stand til at fortolke. Løven og tigreren parres på sletten. Det blandede blod drypper rødt ned og farver jorden. Underlaget klister sig til dyrenes rygge, idet de ruller rundt i stønnende lidenskab. Sveden skyller glimtende vådt ud over pelsene og salter den blodige jord. Sæden fuldender billedet.

I varmen fra vore fugtigt dampende kroppe ligger jeg

med hår så stort som skyer danser ned ad trappen. De griner i klokker. Sminkede lig vandrer som strandvaskere mod no future. Skelettet rasler med lænken. Jeg går. Jeg går ud i horisonten. Mod skoven. Mod vandet. Ved en station kommer den hvide karet, som skal bringe mig tilbage til dagen og dens forfærdelige lys. Chaufføren er den smukkeste lyse adonis. Han vil gøre overgangen blid og til at bære. Vi kører i hast. Natten trækker sin tykke kåbe af byen. Vi vil blive efterladt nøgne som nyfødte i et ubarmhjertigt lys, der måske minder om Syndefaldet. Ved vandet har månen omsider slukket sit flødegyldne lys. Den er nu kun en svagt grå sejldug med ganske blege konturer. Striber i sølv flugter over himlen. Solen stiger som en grape op fra havets dyb. Adonis køber boller hos en bager. En skov ligger foran os. Mørk, grøn og endnu fugtig efter nattens regn, venter den på lys. Vi kører derind i den hvide vogn. Der brygges i morgenkulden i nogle søer vi passerer. Røgsøjler stiger op fra vandet som orgelpiber, forenes og henlægger landskabet i et sart, gråt tågesløv. Mellem nogle træer parkerer vi. Det tiltagende lys kaster skarpe striber ind mellem skovens grønne beplantning. Vi holder lige midt i en af solskinsfloderne. Med mad i munden elsker vi en stund. Han er en kat. Han er en hunkat. Vi drikker sæd og juice. Jeg reder hans pels

udkørt på det gødede underlag inden for rammerne af en hård solskinskegle. Projektøren er igen tændt. Jeg foretrækker at glemme det. Lukke øjnene så jeg ikke ser, at der hvor tigreren burde have et stort svulmende yver, er kun en gold ørken med to små vorter, der minder om en sygdom.

Jeg forsvinder om bag et træ for at tisse og møder en blond panter. Hendes lyse hår er blanket og sodet som havde det just stået i lysende luer. Det hvælver sig over hendes hoved som en paraply. Hendes øjne ligner sælens, lige før drab. Jeg kigger mig tilbage over skulderen. Der hvor tigreren før havde ligget, sidder nu en brun, rynket vortefrø. Den kvækker rustent og hopper med de grimme øjne på stilke ind mod byen. Havde han måske aldrig været nogen tiger. Var det hele kun en fejl. Var panteren den sande Adonis. Hun er en kat. Hun er en hunkat. Og hun er så smuk. Sidst jeg kyssede hende var hun helt i sort. Og håret er det rene julepynt. Langt og silkefint. Skinnende mana. Hun er stærk som Samson og har lige så meget hår. Hendes køn er en lille filtret kugle af krøller. Laver man en skilning findes der pludselig en oase. Derfra udspringer det ottende verdenshav. Men hun er alt for tynd det skam. Når hun går stikker det skarpe skelet frem som grønene på en hæk uden blade. Derover er trukket

hud så hvid som et lagen over en død. Alligevel er hun så hysterisk med sin tyngde, det kraftfulde væsen. Ringede til mig og græd tusind tårer ned over telefonen. – Jeg har taget på, hulkede hun. – Lille sæl, det er ikke det det handler om. Og så grinede vi på grund af det med sælen. Hun ved godt jeg hælder mest til denne dyreart. Men trolden, der også er min kæreste, skriger sin harme ud i stuen. Han føler sig uretfærdigt behandlet, fordi han ikke har adgang til vores eventyrborg. Men det har altså kun hunner. Beklager. – Men hvad skal jeg gøre, vræler han. Jeg har jo ikke en chance. – Bliv selv en hun, elskede. Bliv selv en hun. Sidst jeg kyssede sælen, lå vi på de franske skumgummipuder med det stærke sorte silkelagen og tissede i buxerne af overraskelse. – Har du nogensinde elsket med nogen og pludselig fået øje på en plet i loftet, eller et søm i væggen og tænkt; det er en reflex. I virkeligheden sidder jeg oppe i pletten. Jeg ér pletten. Eller jeg ér sømnet. Og det ser så skægt ud deroppe fra, så grotesk, fordi alt er så alvorligt, når man i virkeligheden skulle grine. Den hellige akt. Denne altergang. Og han ligger og sprøjter som en cykelpumpe; sæd der er så ren og hvid, at man får lyst til at tisse på den. Men jeg vil kun have sæd fra en ubehersket sky, der flaxer. – Ja, replicerer hun, og skyen skal være glasblå og sæden sort som

og brøler: »Vi vil ikke SE det i stuerne.«

Ingen har set månen i nat. Min elskede og jeg plejer at stå i et mørkt vindue med flagrende sarte gardiner og kigge på det danske varemærke, hollandsk ost. Frit svævende over sovende huse med antenner, der strækker sig op i natten og forsøger at opfange alle bølger, nysgerrige som de er. Vi står der bare. Et klassisk motiv fra eventyret om det uheldige menneske, der kom til at bide af æblet og blev tilgodeset med bomber og nekrofil. Og trolden ville spørge på klassisk, – Skal jeg hente månen ned til dig. – Ja selvfølgelig elskede. Så sætter han sig op på sin barstol og spiller serenader, så han voxer og voxer. Og jeg ville svæve over til ham med min nøgne krop oplyst af ostene og presse min våde appelsin ned over hans højrøde hale. Og vi ville elske midt i det åbne vindue så alle natteravnene og månen med kunne kigge lige ind, hvis de ville. Han kildrer mig med sine lange negle. Den anden hånd holder om et af mine bryster så det blir blødt som en flødebolle en sommereftermiddag. Al det skum. Lad det flyde. Vi hilser dovent på en stjerne og stønner heftigt. Feberen holder os varme. Jeg kysser ham på en lille cirkelrund skønhedsplet. Han holder mig oppe og lader mig synke nedad. Det går forfærdeligt langsomt. Han har ikke travlt med noget, og skynder sig så lidt, at

gammelt sølv. For man får kun dæmonbørn med sort sæd. Og det vil vi sgu ha, ligesom Lilith. Derfor parrer vi os også helst med trolde fra det Røde Hav, mænd med guldtænder og drøge børn med ble på. For det ved man IKKE hvad er. Og så er akten pludselig ikke hellig, men lyst i band af de livsledede. Og det er vel det, der er meningen. Jeg vil kun have sort sæd – eller en sort sæl, tilføjer jeg grinende og kysser hende i oasen så hun skriger af fryd. Vi aner ikke hvem vi er. Det opfinder vi selv. Og dermed slipper vi for at være pletter eller søm. Det gælder om at digte ... Jeg går i stå og falder i staver over hendes øjne, der er smukke som synden, heftige som dragens i kamp ... Oh, give me a break!

Begge har vi dediceret os til »Den Sorte Silkestrømpeguerilla.« Hun læser højt fra vor bibel: »Du kæmper for kvinden, men du elsker hende ikke. Du hader kvinder, der lugter godt og som går i pels og silke. Du er ikke kvindeelsker, for ellers ville du gnide dine veninders legemer i velduftende olier og smukkesere dem i bade af mandler og moskus! Vi nikker tavst. Kasteløse og udstødte fra stammen, nikker vi stumt. Vi falder i søvn med hovedet i hinandens opiumshuler. Kære Idioter! Vort begær fejler I ind under perversitetens gulvtæppe. Hvad gør I egentlig med jeres eget? Vifter det ind i soveværelset

jeg får tårer i øjnene af at vente. Jeg gisper og forsøger at føde et krig, inden jeg selv fødes. For det dør man af. Da jeg endelig sidder tungt over ham, hvirvler strømme i stød ud fra mit landskab af sensibel foldet hud. Muldvarpen sprænger omtrent sit skud. Brændende lava driver ned og fordeler sig i små rislende bække ned ad mine svedende lår da det endelig sker. Jeg drives ud på det åbne hav af stormen mellem mine ben.

Han hævder han kun er i stand til at elske mig, fordi jeg ligner en trans. Det gør han også selv. En trans på tolv, ligner han. I virkeligheden kunne vi være søskende, men så blev vi elskende. Han genfortæller historien om sit møde med Shelly. – Jeg mødte Shelly i LA forstår du. Hun fortalte mig, at det eneste hun drømte om som mand, var at blive en dame, så hun kunne blive lesbisk. – Kan vi ikke gå ind på et lokum, så jeg kan få dine operationer at se, spurgte jeg så. – Det kan vi da godt, hvis du synes, sagde Shelly. Jeg er nemlig temmelig stolt af dem. – Og det var sandt for dyden et mesterstykke, skal jeg love for. Så anmodede jeg om en dato, og da jeg siden tog til New Orleans, boede jeg hos en mandlig bøsse, som var ven af Shellys barn. Hun er far til tre. Så kysser han mig, og slutter som altid af med at erklære, at jeg minder ham om Shelly.

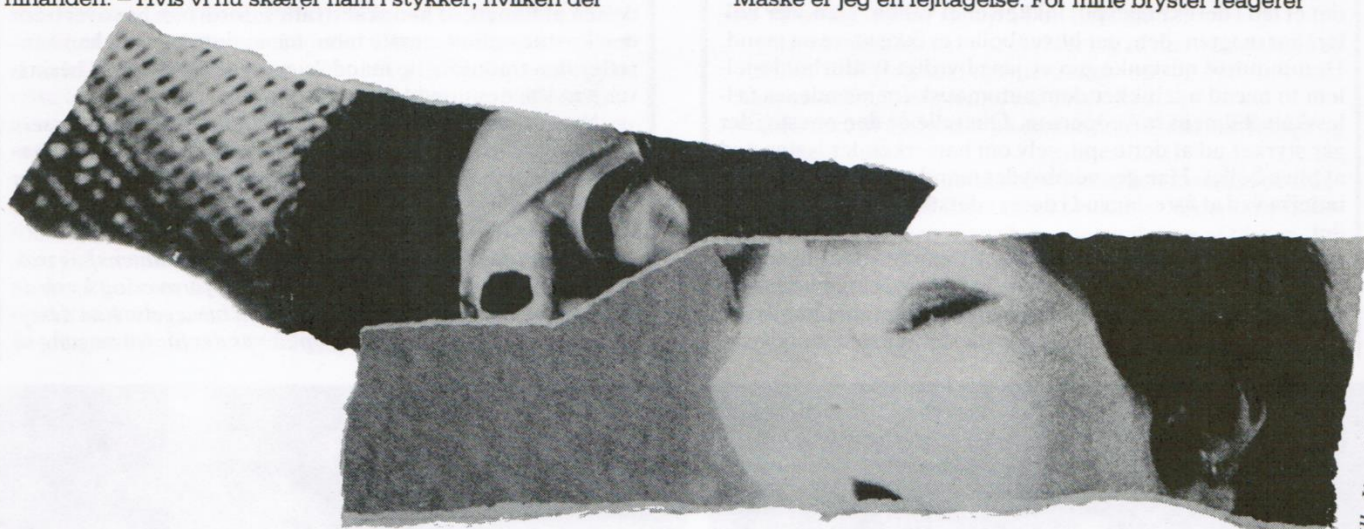

Engang fløj jeg til staterne. Det var det værste. Jeg skrev hjem: »Her er INGEN at forføre. Og så er her endda så pænt. Badeværelset er visne blade med guld på væggen. På gulvet, tykke, okkertæpper. Inden jeg lægger mig til at sove, masserer jeg min blomsterknop i søvn. Den lider og savner og græder, så jeg blir helt bange. Bagefter pakker jeg den ind i de krøllede ravfarvede blade og ber til, at den snart må bløde rigtig meget. Det løsner. Og såret er synligt. Og jeg kan æde piller uden, at folk snager! Næste morgen er alt rødt. Knoppen i midten har revet sig så slem, på tornene, at såret muligvis aldrig vil heles igen. Jeg går i bad og drømmer om at dø. Jeg er helt syg for at liste mig ned i hoseerne på en limbodanser. De sir den er opereret, så den er hverken eller. Men alle her er fanget i en lasso af bæltet og seler, så det ville være skørt at tage springet. Man ville bare få fingeren i klemme i en drilsk buxeknap, eller blive smittet af herpes. Og ingen åbner selv. De er nok for bly. Og hvad er så meningen med at rejse sig og studere andre kulturer. Ja, jeg spør bare.

Hvis jeg skulle bestemme blev det forbudt for mænd at dyrke idræt. Slappe maver er jo den kønneste pryd. En stor blød bug. Dengang man var fjorten år og helst ville være kæreste med den samme allesammen, spurgte man hinanden. – Hvis vi nu skærer ham i stykker, hvilken del

jeg mig af og står som den sorte løgnerinde med tunge uægte brokader og gule tænder. Jeg kalder mig Kirke. Der ryger jeg hamp med fruene og dyrker deres frodige enge i rødgylden flint og slikker fløden fra spidsen af de højtliggende klitter eller højen på de runde monumenter. Min forrevne rosenknop dier en finger, mens jeg skifter barnet, som lugter. Ak ja, alt andet vil kun være et flygtigt plaster på såret. Så foretrækker jeg hellere at forbløde. For blod er der nok af. Og plaster danner grimme skorper. Næste år er det nok defekte puslinger med braindamages og hjertefejl. Det koster sorg og tårer. Man risikerer jo de dør midt i det hele. Og så gælder det bare om at få fundet de gule regnfrakker frem og kilde dem så de dør af grin. For at dø er en fremragende opfindelse. Men der findes så mange måder. Tortur er ligesom at blive viet i helligt vand fra Jordan og døbt mellem Nilens siv. Attesten på papyrus. Man slipper aldrig fri. Så vil jeg langt hellere kildres på krydset til jeg dør i et orgiastisk vrinsk som et sensibelt ponyføl til orgeltoner fra ørkenen. Jeg ved det. Selvom jeg både bider og sparker af fryd, blir de bare ved – som et irriterende snyltedyrt i såret på en døende gazelle. Men det er ikke kedeligt – og gribbenene piafferer brunstigt i tarmene på det rådne kadaver.

Måske er jeg en fejltagelse. For mine bryster reagerer

Ill. Knud Vesterskov

ville du så helst ha. Head or tail? Og jeg skyndte mig at stikke fingeren i vejret og råbe, første vælger! Jeg vil ha fra snablen og op til navlen. Det var de andre ligeglade med. Du er jo pervers, sagde de og sloges om hovedet. For så kunne man sidde i køkkenet og strikke og kigge ham i øjnene og se ham spise tun.

Det var den drøm om død.

Et barn på tre har omsider forelsket sig i mig på trods. Mens de andre børn slår hinanden ihjel i duellen om en gyngestol, sidder han i en skørtfold mellem mine ben og regner verdensøkonomien ud på sin lommeregner. – Baby Brian, you SHALL drink your chokolade, or you will be spanked. – Right Marianne. Love you honey. Want fortytwo dollars cash. Mine celler, der visnet som popcorn, suger af hans søde barneblod og blir bløde som trolde sved, når den drypper ned på klaveret. De er een og samme – med en forskel på fyre år. Begge deler de, sammen med paraplypigen og den magre sæl, en havfrues karaktertræk.

Regnen øser ned. Ungen og jeg sidder i vores solgule plasticregnfrakker og knuger hinandens smilebånd. Det gælder om ikke at komme til at fnise. Vi afslører kun nødig vor anstødelige affaire. I den mugne garage blandt skumle sager derhjemme skabes vor hemmelighed. Der klæder

ualmindeligt konservativt på en venlig klo. Og mit genitale pindsvin løber i vand ved synet af en roterende havfruehale. Der har vi nemlig det hele – i ét. Og skæl og finner kan forene sig med min vagina i en evig henrykt boogie, mens overkrop og fehår stikker ud af den anden ende som et halvfødt barn. Så blir vi siamesiske tvillinger. Og vi føler aldrig vi mangler noget. Vi kan nå alting med vores fire arme og halen. Som et fabeldyr. Vi bæres af blæsten og pisker den frem med fletninger og skyder harer med elastikker på vejen. Vi gynger i porcelæn. Selvom vi strengt taget ikke behøver hverken at spise eller lege. For vi har vores venner i Valhalla. De sørger for vores overlevelse – som skandaløse malerier på en hærgen lokumsdør.

Marianne Søgaard

Træerne står på række som søjler i et kapel. Foran en brønd, et vievandskar. To mænd i samtale. Den ene klær sig af. Til sidst har han kun jock straps på. Den anden giver ham en cigaret, den sidste nadver. Samtalen handler om kærlighed mellem mænd. Querelle tilbyder først sig selv, bliver afvist. Han tilbyder sin bror. I mellemtiden har han trukket sin springkniv frem og idet den anden afviser det nye forslag, får han skåret halsen over af Querelle.

Scenen er det tydeligste eksempel på følelsesmæssige relationer mellem mænd i Fassbinders sidste film, *Querelle*. Det er en skildring af den heteroseksuelle mandsverden, når den er mest ekstrem: Slagsmål, røveriske overfald, forræderi. Men også ambivalens, ømhedsbehov, trang til underkastelse, skyld, selvfornægtelse. Ifølge Genets roman *Matrosen og Stjernen*, som er filmens forlæg, findes der ingen homoseksuelle mænd i handlingen. Og når mændene boller er det et led i deres magtspil. Pikken er et våben. Den, der boller, har magten, den, der bliver bollet er ikke mere en mand. Den mindste mistanke om et jævnbyrdigt lystforhold mellem to mænd udelukker dem automatisk fra mændenes fællesskab. Filmens hovedperson, Querelle er den eneste, der går styrket ud af dette spil, selv om han erkender lysten ved at blive bollet. Han gennembyrder mandsverdenens normer indefra ved at føre dem ud i deres yderste konsekvens – mordet.

Han er den eneste, der kender til mordet. Det bliver aldrig opklaret. Men Querelle når, ved at realisere mandsverdenens brutalitet, frem til dens yderste grænser. Han kommer til bevidsthed om den, gennemlever den som mandsver-

denens helgen og martyr og får derved mulighed for at træde ud af den i slutningen af handlingen.

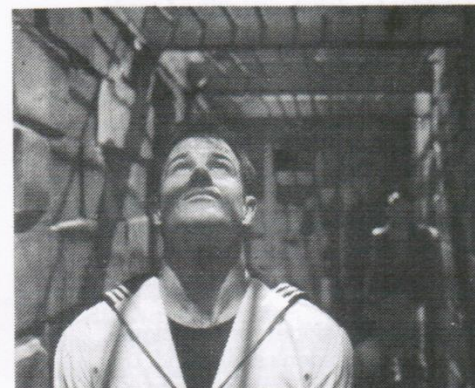
Hans bevidsthed gør ham urørlig og suveræn i forhold til de andre mænd. Han kan iscenesætte sin egen udvikling. Han begynder med at lade sig bolle af en anden mand. For ham vil det sige, at han gennemlever seksuel undertrykkelse som mand. Han gør det for at straffe sig selv for mordet, han siger selv, at det er hans egen henrettelse. Men han oplever til sin overraskelse en anden følelse end straf og skyld, nemlig lyst. I de andre mænds øjne, som han bliver bollet af i løbet af filmen, eller indrømmer lyst over for, er han stadig en mand. Han har en selvbevidsthed om de normer, de kun er redskaber for. Og set fra Querelles indre, hans selvbevidsthed, gennembyrder han i en proces af ambivalens mandsrollen i løbet af handlingen og når frem til en anden moral.

At han iscenesætter sin egen henrettelse betyder i begyndelsen af filmen, at han skal straffes, fordi han har overtrådt den kristne morals største tabu, men i slutningen at han henretter den traditionelle mand i sig selv. I Genets bog beskrives han således umiddelbart før mordet:

Nu var han fri. Han kunne forlade sin krop, sine noppers dristige bærer. Han kendte deres tunghed og deres skønhed. Med een hånd åbnede han roligt i sin trøjelomme en sømandsfoldekniv.

I slutningen af bogen således:

Querelle lagde armen om hans midje [løjtnantens] og trak ham til sig, tvang ham til at bøje sig forover og kyssede ham vældigt på munden. Men i den bevægelse han derefter foretog for at få rejst sig op ... var der for første gang så

Each man kills the thing

megen hengivelse, så megen lad velbehagelighed, at den blev et mesterstykke af viril ynde, thi disse muskuløse arme, der som en blomsterkurv omsluttede et hoved smukkere end nogen buket, skød nu deres sædvanlige mening af sig som en ham og iførte sig en anden, der lagde klart for dagen og ham selv deres sande funktion.

Genet lader til sidst, i denne scene Querelle opleve et kort øjeblik lykke, i forhold til den eneste person, der kaldes homoseksuel i bogen, nemlig løjtnanten på Querelles skib. Kort efter arresteres løjtnanten af politiet (angivet af Querelle?). Fassbinder derimod laver en åben slutning, som blandt andet indebærer, at Querelle måske realiserer et kærlighedsforhold til løjtnanten uden ambivalens.

Det er bemærkelsesværdigt, at Fassbinder ændrer sit forlægs slutning i positiv, utopisk retning. Det er sandsynligvis den eneste film af ham, der ikke kun analyserer de destruktive mekanismer i et samfund, men anskueliggør et håb.

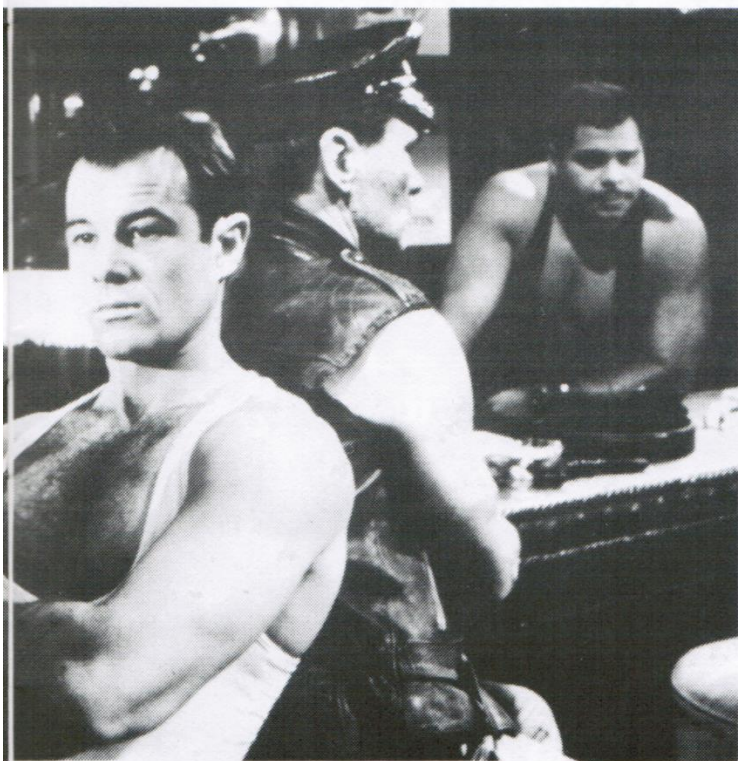
I filmen synger Jeanne Moreau Oscar Wildes tekst: Each man kills the thing he loves. Det er også Fassbinders opfattelse af menneskers relationer, og i denne film skildret gennem mænds relationer. Hovedrollen i bogen og i filmen har mandens krop. I filmen ser vi på Querelles skib igen og igen scener med muskuløse, svedglinsende mænd, altid med Querelle i centrum og den smukke homoseksuelle søofficer som fascineret tilskuer af de kongelige kroppe. Men Querelle er ikke en bøssefilm; ligesom alle Fassbinders øvrige film er den konkrete handling et eksempel på mekanismer, der også kan findes i andre sammenhænge. Querelles udvikling går fra ambivalens til tydeliggørelse af hans følelser. Hans

ambivalens kommer til udtryk som et mord, forræderi, kamp, afvisning af de mænd, han nærer følelse for. Der er først værten på bordellet i Brest, la FERIA, Nono, som er den første mand, han har et forhold til, indtil de bliver for involveret. Der er Mario, politibetjenten, som bogen kaster mere lys over end filmen. I bogen ved Mario, at Querelle er morder, og forholdet til ham er derfor nok den egentlige underkastelse. Og der er Gil, en morder, som i kraft af at være morder bliver Querelles broder: han stiliserer ham om til at ligne sin egen bror, som han har et kompliceret (incestuøst?) forhold til. Morderen Gil, som Querelle møder midt i filmen er den første mand, han overvejer at elske aktivt, vise følelser over for, – hvorefter han angiver ham til politiet. Først i slutningen af filmen møder han den person, der hele tiden har været entydig indstillet i sine følelser, løjtnanten. Over for ham åbner Querelle sig. Under en samtale på havnen. Querelle sætter sig op ad en balustrade:

Querelle smilede over at befinde sig så nær ved det dyb af skam, hvorfra man ikke mere stiger op, og hvor man altså, så godt det er gør ligt, må finde fred.

Altså en accept af sig selv på den anden side af selvforagt og ambivalens.

Dette filmens hovedtema bliver eksplicit formuleret af Jeanne Moreau, der af sine tarokkort kan se Querelles skæbne. Han er i stor fare, siger hun i begyndelsen af filmen, for at finde sig selv. Jeanne Moreau er den eneste kvinde med replikker i filmen. Hun spiller bordelværtinde i la FERIA. Men selv om hun spiller en af hovedrollerne i filmen bliver hendes rolle alligevel reduceret til statistens, igangsætte-

he loves

rens, i forhold til mændenes seksuelle magtspil over for hinanden. Måske har hun også en anden funktion, som Fassbinders talerør. Eksempelvis når hun synger Oscar Wildes sangen. Hun er filmen igennem selv et offer for mændenes magtspil. Og da filmen slutter er hun vraget. Alligevel er hun den, der ikke kun slår hovedtemaet an i filmens begyndelse, men også afrunder handlingen. Hun har tilskuerens overblik. Hun lægger sine tarokkort igen, og siger til Robert, sin elsker, Querelles bror: jeg har taget fejl. Du har ingen bror. Querelle toner i det samme frem bag hende, som et dementi eller et fantasibillede. Man kommer i tvivl. Er Querelle alle personers drøm? Er hun som kvinde den eneste som kan gennemskue, at ingen personer i den mandsværd, som hendes bordel er rammen om, kan bryde ud af den? Og er hun som kvinde den eneste, der kan sige det højt? Uanset om Querelle er virkelig eller et billede, er ingen personer ved filmens slutning påvirket af ham. Desuden tyder meget, både i bogen og i filmen på, at Querelle ikke kun indgår i en ydre handling med andre personer, men at hele udviklingen er indre, finder sted i det ubevidste. Det er en kulissefilm, holdt i gulbrune, orange farver, der svarer til skumring eller dæmring, grænsen mellem søvn og vågen tilstand. Scenerne er desuden tableauer, de giver et skær af uvirkelighed. Og meget af handlingen foregår på vej ned ad trapper, eller i flere afgørende scener, i underjordiske rum, fotograferet ovenfra. Både bog og film er yderst styrede af forfatterkommentarer, der afbryder handlingen og fremhæver karakteren af refleksion, tankeproces; handlingen foregår ikke primært på lærredet, men i tilskuerens hjerne, som

en selverkendelsesproces:

Det er ikke vor hensigt at tegne en eller flere personer ... som helt og holdent afskyelige. Man bør snarere tage i betragtning, at vi følger udviklingen i et drama, der udspilles i os selv, i det dybeste og mest asociale lag af vore sjæle. Det er fordi han giver liv til sine skabninger, – og frivilligt bærer syndebyrden for de væsener, der er fødte i ham selv, at skaberen befrier og frelser dem, han skaber og samtidig placerer sig selv højere oppe eller dybere nede end synden. Måtte læseren slippe fri af synden, mens han i sin egenskab af læser og ved hjælp af vore ord opdager disse helte, der indtil nu har ligget skjulte i ham ...

Querelle! Alle I Querelle'r i marinen! I flotte sømænd, – I er fagre som den vilde havre.

Jean Genets bog fra 1953 og Fassbinders film fra 1981 mødes i en enighed, der er skræmmende og fascinerende. Fassbinder er meget solidarisk over for sit forlæg, vel fordi det svarer til de erfaringer, han selv nåede frem til i løbet af tresserne og halvfjerdserne, om magtforhold og selvrealisering. Genets univers fra 1953 og Fassbinders skildring af det fra 1981 kan uden videre forenes. Filmene er ikke nostalgiske i forhold til bogen. Formålet med mandens krop er nemlig stadig, at den skal være bærer af testikler; og den bliver fyldt af skam, hvis den giver sig hen til sin egen lyst.

*Henning Goldbæk
Kurt Overaa*

Ta' hul på moden

Tøj er ikke bare noget, man tager på. Det er noget, man vælger ud fra behov, temperament og mode. Det lyder enkelt, men kan ikke desto mindre være temmelig svært, hvis man ikke hører til dem, der med sikre skridt styrer lige mod stativet med netop den nederdel, man ved, man vil have. I dette efterår og i denne vinter kan manges beslutsomhed blive sat på en hård prøve. Man kan lade sig inspirere af 50'erne og lege Hollywoodvamp eller klæde sig helt i sort og sætte stærke farver til, så man kommer til at tænke på Modern Art ... Helt ned på jorden kan man også komme rent mode-mæssigt, hvis man har lyst til det. I tøj, man kan holde varmen i, vindjakker med termofoer, dobbelte med masser af detaljer, foerede bukser, tykke støvler, benvarmere, huer, tørklæder oven på tørklæder, lag på lag, men det bliver heldigvis først aktuelt om et stykke tid. Farverne bliver sort, gråt, natur, hvidt, rødt, sennep og bløde mellemfarver blandt andre. Ligegyldigt, hvad man vælger af alt dette, er det vigtigste, at man føler sig godt tilpas i det. Man skal ikke tage huller og klude på, hvis man føler sig, som om man skal til karneval eller falde for en streng, sort »herre«frakke, hvis man er typen på en dunjakke. Det tøj, man føler sig sikker og veltilpas i, kan altid på én eller anden måde tilpasses moden.

Sådan tager man hul på moden i Magasinet, det nye blad, som Magasin sender ud til alle deres kunder. Når man sidder med det i hånden, blir man i tvivl, om det nu er Alt for Damerne eller Bo Bedre, man er havnet med, og det viser sig da også at være netop lige så dræbende uinteressant som ugebladene og lige så lidt overraskende som boligindretningsbladene. Det var da også røget lige lukt i papirkurven, hvis det ikke lige netop viste sig at afsløre nogle tendenser, som har med vores tema at gøre. Og der er selvfølgelig en grund til, at Magasin udsender en publikation i 192.000 eksemplarer, produceret af de mest professionelle folk. De skal sælge. Og de ved godt, hvad de gør.

Det svære teater

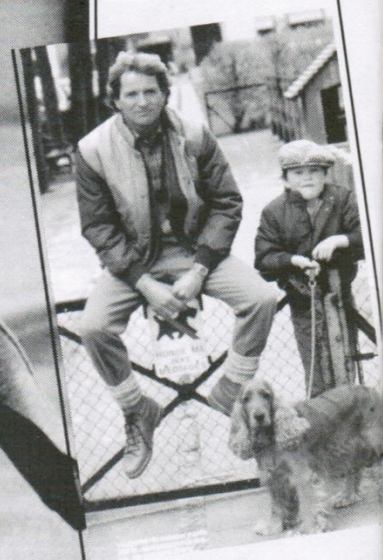
Bladet er hele vejen igennem iklædt en tynd fernis af »oplysning« – der er artikler om sund levevis, om den franske rødvin til vores frikadeller, og det hele har fået en gang lak med »kultur« – der er omtale af efterårets nye bøger og f.eks. udtaler Morten Grundwald sig om Det svære teater (billetterne fås på konto i Magasin) og det hele er slet ikke så svært endda: – selv en arbejdsløs, der får sin understøttelse han kan ... ved at skære nogle bajere og nogle cigaretter væk sige: jeg SKAL have kradset 150 kroner sammen, for jeg VIL se det stykke. Der er perspektiv i det her.

Hvad er spagheti?

Efter side op og ned at have plæderet for sund kost og levevis undslår man sig dog ikke for at bruge fire flotte farvesider på at fortælle om spaghettiens velsignelser under overskriften: Spagheti er ikke bare spagheti. I Magasin kan man få det i op til flere farver og i alverdens faconer. Det er dog lidt svært at se, hvad det har med den nye, sunde levevis at gøre. Der er også et par »gør-det-selv«-sider med anvisning på, hvordan man selv syr den nye lædernederdel for kun 2.050 kr. eller strikker sin egen mohairtrøje. Og så er det oven i købet efter mønster.

Pengene

Det er dog blot et par eksemplere på de mange »objektive« artikler i dette magasin. Men det er trods alt en publikation, der gerne skulle tjene sig selv ind gennem øget salg, så man er jo nødt til, i hverti tilfælde ind

imellem, at bekende kulør. Et af de steder, hvor det bliver gjort, er i en artikel under overskriften »Den nye mand«, en identitet, man kan erhverve sig for ca. 12.500 kr. Her følger opskriften:

Den nye mand

Han cykler hellere end han kører i bil. Han passer gerne børnene, mens hun går på aftenskole, eller tager opvasken efter middagen. Han er fleksibel, sporty, åben over for nye situationer og afslappet i sin påklædning. Teknik er en naturlig del af hans hverdag, politik engagerer ham. Han respekterer sine børn og tilbringer meget tid sammen med dem. Han har brudt med det gamle mønster og er ikke bange for at vise sine følelser.

Den »nye« mand er stadigvæk ny, men der bliver flere og flere af ham.

Overskriften skrevet med velplejet mandehånd uden sorte negle. Et billede af en mand, der løber på grønt græs iført løbetøj i turkis, blå og grønt. Samlet pris: 348,50 – excl. løbesko. På næste side den nye mand på vej på job: Klassisk sort herrecykel med et passende antal

gear, bukser med opslag, ternet jakke, slips, halstørklæde og frakke i brunt og varme, sandfarvede handsker. På konto eller kontant: Kun 6.539,- kr. På samme side ses også et par uundværlige rekvisitter: Sort herreur og sort pipe med tilhørende tobak. På næste side hjemmeliv i fløjlsbuker og sweater til 696 kr. – excl. den søde dame, der fortrøstningsfuldt læner sig op ad ham. Dernæst ses vor helt på arbejde iført magtfuldt mahogniskrivebord og koksgrå habit. På bar i læderjakke til 1695 kr. (fås kun i Magasin). Og hjemme igen: Omklædningsscene foran det guldindrammede spejl i en skjorte til 469,00 kr. Den nye mand er ikke genert, han viser sig gerne for os med en snip af underbukserne og et stykke veltrænet lår. Og til sidst ses vor helt iført lag-på-lag moden på tur med hund og søn. Meget afslappet og moderne. Hunden hedder Frederik.

Solidaritets

Det er nu ikke kun, når det gælder den nye mand, Magasinet er bevidst. Hvis man i sin påklædning vil være solidarisk med den tredje ver-

den, kan man lade sig inspirere af f.eks. de rumænske landarbejdere og iføre sig laser og pjalter for 2.472,00 kr. Så har designeren været der med syren og ætset de rigtige huller, så det ser helt autentisk la-set ud.

Vi går helt aerobics

Vi ved godt, at vi bevæger os alt for lidt. At vi spiser forkert ... Vi ved også, at vi burde dyrke en eller anden form for sport, så vi kunne få motion. Men for de fleste af os bliver det vare ved tanken, vi kan simpelthen ikke få taget os sammen. Men ind fra højre kommer Jane Fonda med sit work out program og får millioner af kvinder over hele verden til at hoppe og springe og oven i købet synes, det er morsomt. De ifører sig

tricot og benvarmere og føler, de gør noget for sig selv. Det, der i mine øjne er plusserne ved Jane Fondas program er, at hun forener »en løbetur i skoven«, som styrker hjerte og lunger – det, der med et aktuelt ord hedder aerobics – og en gang gymnastik. Hver for sig bliver disse former for motion betragtet som kedelige, men når man slår dem sammen, spiller noget skægt musik og får folk til at tage noget smart tøj på, så kan man åbenbart få dem motiveret til at røre sig.

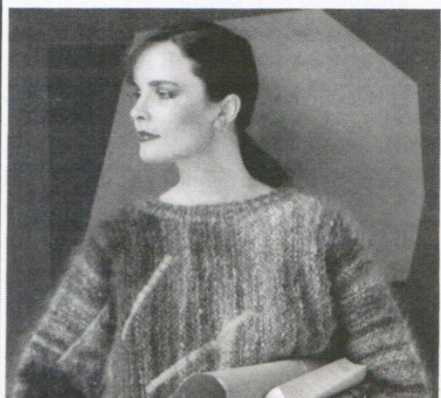
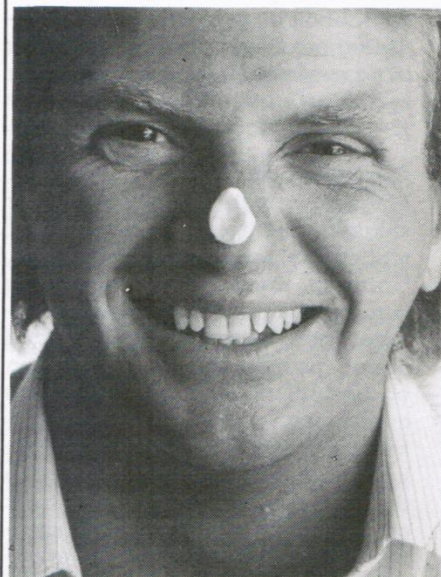
Jane Fondas motionsbog og så alt det smarte tøj, ja det kan fås hos Magasin for 1503,- kr.

Work out

På side 56 møder vi den sportstrænede men ikke helt unge Helen Dohlmann, kortklippet og med »naturlig« make up. Hun har sin egen jazzballetskole og viser sine færdigheder iført smart hindbærisfarvet træningstøj med en diskret diamantbroche som eneste pynt. På modsatte side ses hun på vej hjem fra jazzinstituttet med sin dekorative racehund og i en lille dekorativ sort sag fra Yves St. Laurent. Helen Dohlmann fortæller os, at hun danser 6 timer om dagen for at holde sig i form, så den arbejdende klasse og de mere fodformede typer må vi nok henvise til et AOF kursus (halv pris for arbejdsløse).

Det gælder også dig

hedder overskriften og videre: Det er ikke bare pigerne, der bruger plejende cremer, i de senere år er mændene også så småt begyndt, selv om mange af dem ikke rigtig vil være ved det ... Men nu har de rige muligheder for at vælge. De kan få fugtighedscreme, ansigtsmasker, bodylotion, bodyshampoo og andre spændende ting og eau de colognen er at finde i næsten alle herreserierne. Men for mændene som for pigerne gælder det, at skønheden kommer indefra. Så Søren, Peter, Jens og Ole, sørg for frisk luft, motion og sund mad inden I lægger jer med ansigtsmasken.

Pædagoguniformen

Der er et stort spring fra 70'ernes skødesløse og bevidst usexede mode i specielt de »progressive« kredse og til Magasinet's verden. Pædagoguniformen med de halv-lange slaskede nederdele i billigt indisk bomuld af tvivlsom kvalitet og fodformede sko er definitivt »out«. 60'ernes pengeregighed også blandt »almindelige« mennesker gjorde det overflødigt at skilte med det gennem påklædningen. 70'erne gjorde mode til et odiøst begreb, idet kvindebevægelsen sagde fra over for modens traditionelle eksponering af kvindekroppen. Kvindene nægtede at lade sig reducere til rene sexobjekter.

Det brugte look

Modehusene i Paris kunne ikke længere komme med halvårslige dikta-ter; det var først og fremmest på ga-den, moden blev skabt, og mode-branchens rolle blev reduceret til hurtigst muligt at opfange signaler- ne fra gadens modeskabere. Når selv arkitekter og kontorfolk går i murerkjorter og tømrebukser, så går der mode i arbejdstøj. Når man protesterer mod modens diktatur og går i brugt tøj, bliver »det brugte look« moderne, og et par nye buk- ser, der ser gamle ud, bliver pludsel- lig dobbelt så dyre. Når gadens modeskabere så går et skridt videre og til og med går i laset tøj, ja så finder modehusene syreflasken frem.

Statusmode

Magasin's nye stil, når det gælder salgsargumenter, er et bevis på, at moden skal føres ind i varmen igen. Ordning muss sein, anarkiet er slut, nu skal moden være statusbetonet igen. Magasin's målgruppe i denne pseudo-seriøse publikation er helt klart ikke whiskybæltets overklasse, men storbyens under- betalte kontorfolk. Det er selvfølgelig ikke Magasin, der har skabt den nye modebevidsthed – den er først og fremmest resultatet af et sam- fund i krise. Hvem har lyst til at lig- ne en taber i et samfund med mere end 300.000 arbejdsløse?

Roller

Det karakteristiske ved moden net- op nu er den mangfoldighed af rol- ler, man kan vælge imellem. I dag er man, hvad man vælger at være. Om morgenen på joggingturen med de moderigtige firmamærker uden på

tøjet er man den kropsbevidste sportslige type. 2 timer senere på kontoret er man effektiv, smart og praktisk klædt på. Om aftenen på dis- koteket er der mere frit spil. Hun kan vælge mellem det damede, det punkede, det sportslige eller det vampede. Og i dag har mændene et ligeså righoldigt udvalg af roller at vælge imellem.

Kroppens mode

Uanset hvad man vælger for rolle eller type mellem den nuværende modes mangfoldighed, så er det dog den moderne veltrænede krop, der er fundamentet – det er den, rol- len skal bygges over. I stedet for tid- ligere tiders skuldervat eller BH, der kunne forme busten efter tidens krav, eller korsettets kunstigt skabte hvepsetalje, så lancerer man i dag kurser og skaber redskaber, så man kan forme kroppen efter mo- dens krav her og nu. Kroppen lance- res som et nøgent produkt, hvor det før var diverse beklædningsgen- stande, der »formede« kroppen. Man kan så spørge sig selv, hvad der er mest undertrykkende, body- building eller korset?

Mændene

I dag bliver ca. 30% af kosmetikin- dustriens produkter afsat til mænd, og det er givetvis ikke nogen tilfæl- dighed, at mændene bliver både mere mode- og kropsbevidste sam- tidig med, at kvindefrigørelsen har fundet sted. I takt med at kvinderne har stillet større krav til mændene, og gennem den seksuelle frigørelse har gjort mændene til sexobjekter, har mændene været tvungne til at passe deres krop og klæde sig mere kropsbevidst. Myten om, at kvin- derne er ligeglade med mænds ud- seende, holder ikke længere.

Det nøgne look

I det hele taget er det den seksuelle frigørelse, der frem for noget har på- virket moden i de senere år. Det nøgne er ikke længere tabubelagt. Den dybt nedringede pige, hvor brystvorterne mere end anes gen- nem det tynde stof, kan man sand- synligvis se topløs på stranden om sommeren. Mændenes faste baller ses tydeligt gennem bukestoffet – man fremviser stolt sit behårede bryst under den opknappede skjor- te eller en ærmeløs undertrøje frem- hæver de muskuløse overarme.

Taberne

Modens mangfoldighed med alle dens muligheder for at skifte type, skifte rolle, er med til at skabe for- brug. Man kan ikke blande sit læder- outfits forskellige dele med disko- teksdresset. Men først og fremmest drejer det sig om at se ung, smuk og rig ud. Og skulle du endelig være en taber, så kan det også gøres til mode. Punkernes mode er, selv om det er det, der kommer nærmest 70'ernes antimode, alligevel bety- delig mere raffineret, og det må tage endda ikke så lidt tid hver mor- gen at få de fantasifulde frisurer til at stritte på den rigtige måde, og der skal da også en betydelig fanta- si og kreativitet til at se ud som om tøjet kan falde af kroppen når som helst.

Selvtilliden

I øjeblikket gør man sig store an- strengelser for at bilde folk ind, at hvis man ikke ser ud, som ugeblade- ne og reklamerne siger, man skal se ud, så er det kun et spørgsmål om penge. Det meste kan klares med en konto i Magasin, men skulle det kni- be med noget så pinligt som selvtilliden (en vinder mangler ikke selvtillid), så kan man købe f.eks. Infor- mation og ud fra annoncerne vælge det terapikursus, der kan give én den form for selvtillid, man lige står og mangler.

Vær slank!

Men uanset om du vælger det pun- kede, joggingtypen eller lag på lag moden, så gælder det dog, at under alle lagene skal du være slank. Med 10 kilos overvægt ville enhver jo komme til at ligne en omvandrende brugttøjsforretning i de nye moder.

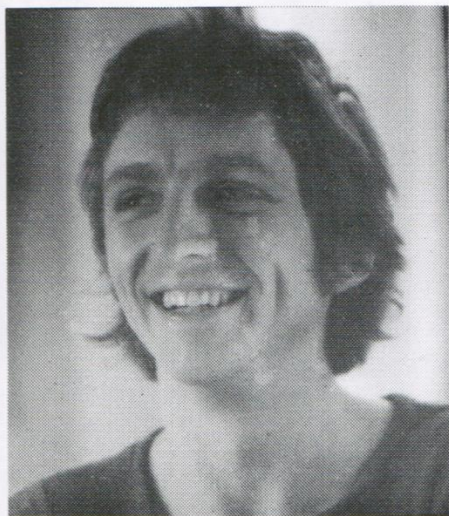
De citerede afsnit fra Magasinet er skrevet af Grete Bjerg.

Kurt Overaa/LP

»Grundfaktoren i hele bioenergien er sådan set seksualiteten, fordi alle de følelsesmæssige blokeringer på en eller anden måde genspejler sig i ens seksualitet«.

Thomas Berentzen er 36 år og har de sidste 14 år været klassisk balletdanser på Det Kongelige Teater.

For to år siden kom han i kontakt med bioenergi og har siden, sideløbende med sit arbejde som danser, gennemgået en uddannelse i bioenergetisk massage.

S: Fortæl om din kropshistorie?

T: Jeg startede som reklametegner som 16-årig på Kunsthåndværkerskolen. I den periode var det faktisk min søster, som lokkede mig til at gå til jazz-ballet. Jeg blev grebet af det meget hurtigt og fortsatte med klassisk ballet.

Hvis man skal være balletdanser i Danmark, starter man meget tidligt, som 6-7-årig. Nu er der jo kommet en helt ny epoke ind med fri- og moderne dans – det betyder selvfølgelig et andet forhold til uddannelsen. Men det officielle balletansigt er, at starter man som 18-årig, så må man selv ligge og rode med det.

Jeg fik nogle problemer med min hofte og mine knæ. Ledbåndene var for lange og hofte røg ud af led. Min læge frarådede stærkt at jeg ville danse, for det så ikke ud som om min krop kunne tåle det. Især for benene er det en stor belastning. Min balletpædagog sagde rent ud, at hvis jeg ikke ville være en tredierangs balletdanser, måtte jeg hellere holde op i tide.

Det gjorde mig stædig!

I realiteten gik det jo flot nok, for jeg fik det eftertragtede job på Det Kongelige Teater.

S: Kan du ikke fortælle om forholdet til kroppen og den hårde træning inde på teatret?

T: Det er en utrolig belastning, kroppen udsættes for. Man regner med at mænd kan begynde lidt senere end kvinder, fordi kravet om smidighed er lidt mindre. Men efterhånden som alt hvad der hedder udøvende kunst, akrobatik og artisteri bliver mere og

samtidig skal du have benene plantet godt på jorden.

Man uddanner børn fra de er helt små og det synes jeg er meget problematisk. Klassisk ballet er i grunden en kunstig bevægelsesform for børn, og der er drevet meget vold på børn igennem tiden på balletskoler.

På Det Kgl. Teater er hele børneskolen blevet fornyet efter et canadisk system – hvor børnene ligger meget på gulvet og derved får mindre stress på benene. Det er absolut et bedre sy-

Bioenergi og Ballet

mere krævende, så forlanges der faktisk de samme ting af mandens krop i dag, hvad smidighed angår.

Og det stiger hele tiden, det der krav – umærkeligt!

S: Der stilles altså en mængde reelle krav til kroppen?

T: Ja, ballet er først og fremmest en æstetisk nydelse af kroppens udfoldelsesmuligheder – det skal være sådan, at tilskueren bliver behaget; benene skal helst være strakt, fødderne skal se pæne ud, man skal kunne springe og dreje rundt. Teknikken skal være i orden. De krav, der stilles, har man et standardmål for. Man kan faktisk tegne det og sige, sådan og sådan skal det se ud, også selvom du ikke er bygget til det.

S: Er de mål uopnåelige?

T: For 99% vedkommende er de uopnåelige. Selvfølgelig kan man danse uden at kunne det perfekt, men man får på puklen hver gang man står i træningstimen. Det skal til stadighed se lidt bedre ud. På det grundlag kommer kroppen hele tiden ud for et pres i for søget på at se mere og mere perfekt ud udefra.

Der er ikke nogen som spørger om, hvordan man har det med at blive presset den smule mere. Maven skal ind og du skal rette dig op og løfte din krop –

stem. Forhåbentlig giver det nogle mere kropsbevidste balletmennesker. Men stadigvæk ser man et utroligt stress på de små kroppe, når de skal trække maven ind og løfte overkroppen – noget ingen små børn gør. Kun ganske få har en naturlig rejkning og en naturlig balance. Ellers har vi jo allesammen fra små fået indkodet nogle kropslige skavanker.

S: Har din modstand mod balletbørn noget at gøre med, at du selv er startet så sent?

T: Ja, det har det vel nok. Jeg er kommet udefra og har set på balletten med de øjne jeg havde – som var friske på en anden måde. Jeg har som voksen været igennem den proces at skulle tilpasse min krop til balletsprog. Men jeg har en indbygget ulempe i form af perfektionisme, idet jeg havde arbejdet med tegning og maling og havde et øje for harmoni og bevægelse. Jeg vidste for meget om, hvordan det færdige resultat skulle være, set i forhold til hvad jeg selv kunne.

S: Er det ikke en fordel at have et overblik, når nu kravene, der stilles, er så store?

T: Jo, men den indre psykiske og fysiske konflikt kan udvide sig på det grundlag. Har man allerede i starten et klart billede af hvordan det skal se ud,

så presser man sig endnu mere. Presset er mindre, hvis tingene sker lidt ubevidst – så man langsom bliver korrigeret ind i det. Jeg har været meget opmærksom på, hvad jeg skulle bruges til, og hvad jeg syntes så ordentligt ud. Derfor har jeg selv været min værste lærer og kritiker.

På et tidspunkt begyndte Thomas at få ondt i sin venstre fod. Under et besøg i London konsulterede han en osteopat, der til hans forundring fik smerterne til at forsvinde for en stund. De vendte dog tilbage, han gennemgik en operation, men det hjalp ikke på smerterne.

Thomas tog orlov fra Det Kgl. Teater og gennemgik så et behandlingsforløb i Alexander-teknik. Han siger om denne teknik, at den faktisk arbejder ud fra samme princip som ballet. Der er tale om en udefra kommende justering af kroppen, og teknikken er fokuseret på bevidstheden om ens bevægelser. Der tages ikke højde for det psykiske materiale som forløses under behandlingen.

T: Så kom jeg i forbindelse med kropsenergiværkstedet og begyndte så småt at arbejde med bioenergi. Jeg begyndte at få bioenergetisk massage, og det havde jeg reageret meget aggressivt over for – jeg forstod slet ikke, hvad det drejede sig om. Mit forhold til massage havde indtil da været, at når man havde ondt et eller andet sted, så masserede man håndfast det onde, der nu sad. Det mente jeg var en god måde at gøre det på og blive forløst fra den umiddelbare smerte. Nogle gange virkede det ikke, så fik man ultralyd – før eller siden blev det som regel lidt bedre.

Men denne form for massage forstod jeg ikke – også fordi den gængse indstilling til fysioterapi er, at med ondt skal ondt fordrives. Man tænker slet ikke på, hvad det er i kroppen, som gør, at det gør ondt, hvad det er for et forsvar, der viser sig ved smerten. Det bryder man bare helt igennem og eftersom man er opdraget meget pænt, ja, så bider man smerten i sig.

S: *Hvilken anden eller anderledes fornemmelse af din krop har du fået efter at du er startet med bioenergi?*

T: Jeg er først og fremmest blevet utrolig opmærksom på, hvad der foregår i kroppen. Hvilke signaler den giver mig. Den opmærksomhed gør nu, når jeg får de signaler, at jeg prøver at arbejde mig ud af dem. Jeg er blevet bedre til at passe på mig selv rent fysisk.

Hvis man har danset en aften, for fuld udblæsning, har kroppen været

udsat for rene eksplosioner indvendig og er blevet flået hid og did. Så går man op, sidder og gisper lidt, tager bad og glemmer totalt kroppen. Meget ofte hører man dansere sige: »Åh, jeg kunne overhovedet ikke sove efter jeg havde danset«. Og det er jo meget rimeligt. Det instrument, som man henter hele sin energi og styrke fra, det lader man helt i stikken bagefter. Der er ikke nogen, der har lært balletdansere at være blide og gode ved deres krop og i særdeleshed at sørge for, at den kommer af med sit stress.

S: *Hvad gør du selv?*

T: Jeg laver hver morgen et bioenergetisk kropssprogram. Hvis jeg har været meget stresset efter en forestilling, sørger jeg for at få det ud, inden jeg går i seng. Med lidt snedighed kan man faktisk klare sig med 10 minutters afspænding. Set i forhold til de skavanker, man ellers kan få, er det ikke meget. Men det er vigtigt, at man starter før alle skavanker kommer. Hvis jeg havde haft den viden noget før, er det sikkert, at mange af mine skavanker ikke var kommet.

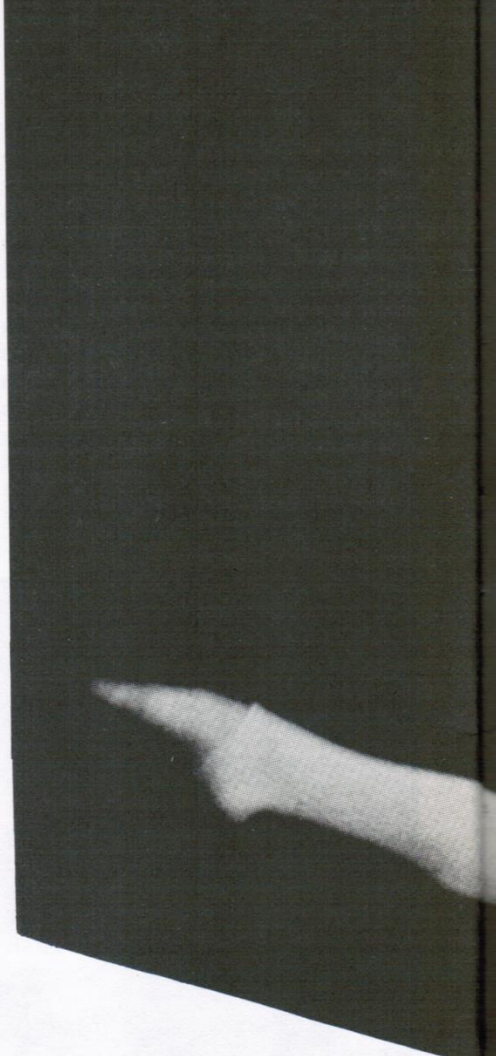
S: *Hvad har bioenergi betydet for din psyke?*

T: Nu kan jeg hele tiden mærke, hvor der er noget galt, og det bringer mig tættere på min virkelighed og på hvem jeg er. Bioenergien giver ikke noget krystalklart svar på, at hvis du har ondt et sted, så er det på grund af det og det. – Det fine ved bioenergi er, at den forholder sig til det enkelte individs helt egen konstellation. Det er ret let at nedbryde folks forsvar, men jeg synes, det er utrolig vigtigt at respektere folks egne grænser. Det er noget, jeg tænker meget på, når jeg giver massage.

På et tidspunkt opstår der et ønske om at arbejde dybere med sin historie, og jeg er dér, hvor jeg skal til at arbejde mig ned. Bioenergien har nu mobiliseret tilstrækkelig mange signaler. Jeg føler nu, at jeg har en fair mulighed for at kunne forholde mig til traumatiske ting, til min historie. Jeg tør bryde med nogen af de barrierer, som der måske kunne opstå, når jeg bliver konfronteret med noget psykisk materiale, som har været gemt for én, men som alligevel har manifesteret sig som en irrelevant faktor.

Bioenergien har givet mig et billede af mig selv, med alle de mangler jeg har. Mine problemer er ikke længere farlige – selvom de stadig er smertefulde. Det er positivt og rart at kunne acceptere sig selv med sine mangler og fejl. Og være parat til at arbejde med dem.

S: *Hvad forstår du ved grounding?*

T: Grounding bliver tit behandlet som noget mekanisk – at man via nogle bestemte fysiske øvelser kan opnå at få bedre grounding. Grounding er en meget integreret del af din personlighed, en harmoni mellem dit logisk tænkende jeg og dit handlende jeg. Hvis man kan styre sine processer ud fra en spontan følelsesmæssig udladning er man i harmoni med, hvad man gør. En masse mennesker føler, at de står dødgodt på jorden, men i begrebet grounding ligger der et samspil mellem flere faktorer. Hvis man forestiller sig maximal grounding, så er det hele kroppen, der eksisterer med dig og dine følelser. Så er der ikke låst af for nogen signaler i kroppen, bortset fra et naturligt forsvar. De fleste af os har et forstærket forsvar grundet nogle følelsesmæssige konflikter et eller andet sted.

Jeg opererer desuden med to former for grounding. Dels den vertikale grounding, som er det at kunne stå på sine ben og have sine handlingers mod. Dels den horisontale grounding, som er det at kunne ligge ned og kunne være modtagende og hengiven.

S: *Hvordan med seksualitet og bioenergi?*

T: Det var faktisk Wilhelm Reich, der startede med sine teorier i »Organismens Funktion«. Der findes noget i de

bio-processer han har prøvet at undersøge, som er sandt. Andre mennesker bygger videre på den sandhed, for eksempel Alexander Lowen. Ifølge Reich er den maximale tilstand af liv i kroppen orgasmens øjeblik, den totale orgasme hvis man ellers ved, hvad det er.

Grundfaktoren i hele bioenergien er sådan set seksualiteten, fordi alle de følelsesmæssige blokeringer på en eller anden måde genspejler sig i ens seksualitet. Jeg har opfattet min seksualitet som værende god nok. Men jeg har også indset, at den fungerer godt, hvis jeg har det som jeg gerne vil have det, og hvis det harmonerer med min partner. Det bliver straks mere problematisk, hvis jeg ikke får det, jeg gerne vil have. I alt det fysiske arbejde, jeg har, er jeg blevet skadet lidt. Forstået på den måde, at mit arbejde kræver præstation og ydelse, som så har påvirket min seksualitet. Seksuelt har det været meget lettere at yde end at kunne modtage og vise hengivenhed.

Sanne Kjær Hansen

Lydløse ansigter ... pornografi.

**min haand stryger nedad din krop
min haand stryger**

**forsigtigt
ikke ødelægge den glatte lysende
overflade**

**ikke ødelægge
billedet
papirets tørre knasen
& dine blokerede øjnes tavse
lystne stirren**

**du er alene
ophidsende erotisk
du ligger paa papiret
i papiret
som en gave
angsten for at ødelægge det
fine papir**

**afholder mig fra at pakke dig ud
paa lang afstand
stirrer jeg**

**længselsfuldt
paa din tavse attraa
jeg begærer dig
vil have dig
vil rive dig ud
af det kolde knitrende papir
mærke din krop**

**som varmt blod
rislende gennem mine
sitrende sultne hænder
jeg magter det ikke
kan ikke røre dig
ikke rive dig ud af dit rum
eller mig selv ud af
mit eget natterum**

**pornografiens lystne lydløshed
billedernes papirtynde nathinde
den voldsomme
ensomme udløsning &
kærlighadets forløsning.**

Mange bruger det – nogen brækker sig!

En debataften om pornografi

Hører vold og voldsom porno sammen? – Det er et af aftenens centrale spørgsmål. Mikrofonen bliver sendt rundt og folk rejser sig én efter én med hede kinder for at give deres mening til kende. Der er reaktion hver gang – små spidse vitser suser gennem luften, eller der lyder enige suk i krogene.

Seksualpolitik har kaldt sammen til debataften i Huset i Magstræde og der er stopfuldt. – Vi havde slet ikke forventet, at der var mødt så mange op, fortæller Morten Haahr fra redaktionen.

Der er også sørget for et spændende panel til at sætte skub i sagerne. Her er bl.a. Kirsten Jacobsen, redaktør af Kærlighedskarusellen i Ekstra Bladet, Bent Petersen, der er sexolog og repræsentanter fra kvindegruppen Fanny, der beskæftiger sig med kvindens undertrykkelse i pornografien.

– »Pigen og Grisen« er mere ærlig end formiddagspressen! Blade som Rapport, Ekstra Bladet og BT blander begreberne, så man tilsidst tror, at det er liderligt at gå i krig, og at man kan eksplodere i en seng, fortæller en bøsse med grønt glimt i øjet. »Nelly Nylon – En glad bruger af pornografi«, har han introduceret sig som oppe fra panelet tidligere på aftenen. – Men rendyrket pornografi er en kunstart, fortsætter han, den burde have statsstøtte, så vi kunne få en bedre kvalitet og en bredere accept af den. Selv om man bliver liderlig af en pornohistorie om en slave i det gamle Rom og alle de frygtelige ting, han er ude for, betyder det ikke, at man er tilhænger af vold.

Det synspunkt er mange uenige i. Fanny-gruppen mener bl.a., at volden i pornoen er med til at stadfæste den holdning, at kvinden er en vare. I pornoen vises den gode velfungerende vare som en møgliderlig nymfoman, der ikke kan få pik nok. Hvis hun ikke er sådan fra begyndelsen, kan manden med en rask lille voldtægt give hende sit livs AHA-oplevelse, så hun opdager sit sande nymfomanistiske jeg.

Hvorfor har mænd så behov for at se sådan nogle umættelige kvinder i pornoblade, kan jeg ikke lade være med at tænke. Er kvinder ofte opdraget til at være alt for puritanske i deres seksuelle udfoldelser?

Sexologen Bent Petersen fortæller om en dreng og en pige på 14 år, som han havde spurgt, hvad de onanerede til. Pigen havde vist ham en passage fra en lægeroman, og drengens onanihi-

storie var en billedserie fra Weekend Sex, der startede sådan: »Det var utroligt liderligt, da jeg blev voldtaget i kul-kælderen«. – Dér fik hun kraftedme hvad hun havde godt af, kællingen, tænkte drengen i det øjeblik, hvor han kom.

Det er en meget god illustration af, hvad for nogle forskellige forventninger drenge og piger har til sex, og så er det lettere at forstå, at man kan have problemer og føle sig skuffet på det område. Jeg synes nu, det er sødt af Bent Petersen at give historien om 214-årige. Hvis det havde været to 30-årige, den havde handlet om, er det ikke sikkert, den var blevet fordøjet så smertefrit.

– Hvorfor kan vi kvinder ikke elske en mand i nylonstrømper? spørger Kirsten Jacobsen. Jeg har det også selv sådan. men i mit arbejde med indsamlingen af stof til en bog om prostitution oplevede jeg, at der er utroligt mange mænd, der går til massører, hvis de skal have et specielt seksuelt ønske opfyldt.

En lidt vred kvinde rejser sig og husker os på, at det faktisk kun er i de sidste 15 år, at kvinder frit har kunnet gå i seng med mænd uden graviditetsangst.

– Porno er et onaniværktøj, siger sexologen Bent Petersen.

– Mange voksne kunne godt bruge noget oplysning om nogen mere konkrete sider af sexlivet ...

Vi har da også efteruddannelser på så mange andre områder, siger Kirsten Jacobsen og tilføjer, at et af de almindeligste problemer, hun kender til via sit arbejde med Kærligheds Karusellen er, at folk rundt omkring i de små typehuse simpelthen er holdt op med at gå i seng med hinanden: – Vi ved allesammen godt, at det drejer sig om følelser. Vi har fået det banket ind i hovedet alle andre steder fra, svarer hun nogle kvinder i salen, der har efterlyst sensualitet og følelser i de frække blade. – Jeg kan ikke se, at det ikke skulle være inspirerende for folk at læse om en ny måde at hoppe på et lagen på, selv om det er teknisk og følelseskoldt beskrevet, slutter hun.

Der er en lidt aggressiv stemning i lokalet, og én foreslår, at vi tager en håndsoprækning for at se, hvor mange, der egentlig bruger pornografi.

En skov af arme viser. Jeg er så optaget af, at jeg har turdet at række min hånd op, at jeg desværre ikke får set,

hvor mange andre kvindearme, der er rakt op.

En mand med gråt fuldskæg og sweater præsenterer sig som heteroseksuel SM'er: – Selv om SM-porno godt kan virke ret voldsom, så bliver man ikke mere voldelig af at læse den. Jeg lever ikke de voldelige ting ud i virkeligheden, men alligevel har jeg brug for SM-pornoen som fantasistimuli.

Der er flere kvinder, der er uenige med ham. En kriminolog fortæller, at hun fra sit arbejde kender mange historier om mænd, der ser voldsomme pornofilm på Istedgade, og bagefter går over på den anden side af gaden og er grove ved luderne.

En velklædt, ca. 40-årig dame rejser og fortæller: – Jeg er masochist. Jeg har haft enormt svært ved at tale om det i mange år ... Når to mennesker har et SM-forhold bygger det på gensidig tillid, og forholdet er tilfredsstillende for begge parter. Derfor vil jeg bede jer om ikke at blande vold og SM sammen!

– Det ophidsede mig at se billederne af piger i raffineret undertøj, og de sorte satinlagner havde en magisk virkning på mig, som vores kollektivs grå aldrig fik, fortæller en 30-årig mand om sine yngre dages pornoblads-læsning. – Jeg var samtidig enormt flov over, at jeg læste bladene – og hvis nogen af partikammeraterne fandt ud af det, var jeg sikker på, at jeg ville blive ekskluderet. Nu har jeg efterhånden fået snakket med nogle andre mænd om det, og det viste sig, at de havde det på samme måde som jeg selv ... Men altså det dér, Kirsten Jacobsen sagde om mænd i nylonstrømper, dét er altså bare for meget. Hvis vi begynder på sådan noget, så går hele samfundet i opløsning ...

»Kastrer ham!«, råber en ung fyr, og der lyder en kritisk mumlen rundt omkring i lokalet.

– Hvor er det dog deprimerende, at vi hele tiden skal give hinanden karakterer. Siger Kirsten Jacobsen. – Luften er fyldt med vrede, og folk bliver sablet ned en efter en. Hvorfor kan vi ikke bare lære noget af hinandens forskellige tanker.

Men måske var det netop de modstridende følelser, der gjorde aftenen så betydningsfuld. Vreden og vitserne viste noget om, at selv vi »bevidste«, der møder op til debataften om pornografi, har en masse forskellige forventninger til og fordomme om begreber som fantasier, »perversiteter«, lidetlighed, voldsom sex og sensualitet.

Hanne Stetting

ANMELDELSER

Den udhulede far

Under arbejdet med at finde frem til kvindelige præventionsmidler har de mandlige forskere fået hjælp fra kvinder, som med rette har set forskningen og dens resultater som midler til at nå feministiske mål. Det er særdeles tilladeligt. Men det er oprørende naivt af mændene, både forskerne og os andre, ikke at være opmærksomme på den skævhed mellem kønnene, som opstår, og som i forhold til kontrollen med fødslerne gør manden magtesløs, og giver kvinden et næsten overvældende ansvar.

Det er dette tema, den svenske psykiater Nils Uddenberg har skrevet sin nyeste bog over. Det er en lille tør sag. Kun af og til stikker humoren sit djævelhoved grinende frem. Hvorfor skal det dog være så alvorligt. Forfatteren ser omend ikke med nye briller på vore to køns samspil, så dog med nypudse. Men kunne han så ikke have forladt sit køns alvor og rynkede bryn og forsøgt at spidse pennen lidt, så vi læsere kunne have fået kildret mavemusklernerne samtidig med, at vi fik en maskulinistisk synsvinkel på tilværelsen serveret.

Maskulinistisk? Hvad er nu det? Jo, Nils Uddenberg har opfundet et nyt ord. Et ord, der skal stå som pendant til feministisk og altså ikke som modsætning eller til bekæmpelse af samme.

– Og det er en god ting, for hvordan i alverden skal vi som kvinder og mænd kunne udtrykke mandens del af og plads i kønsrollekampen, når vi indtil dato ikke engang har haft et ord at hæfte på begreberne.

Udover denne nyskabelse er bogen en gennemgang af historiens skiftende syn på forplantningen, og dermed også på kvinde- kontra mandsværd. Ved hjælp af denne grundige gennemgang får vi som læser et godt indblik i, hvilke livsvilkår mænd og kvinder har haft gennem århundreder. Lige fra oldtidens, hvor kvinder på det nærmeste var at betragte som lige med jord og kreaturer, over sidste århundredes skift fra afhængigheden af den fælles arbejdsindsats på den fælles gård til udearbejdende mænd og industrialisering af kvindearbejdet.

Dette skift havde også indvirkning på familiemønstret. Manden blev en fjernere figur, og kvinden blev efterhånden ene om opdragelsen af den næste generation samtidig med, at det, der skulle holde familien sammen, ikke længere var arbejdsfællesskabet, men kærligheden og sexualiteten.

Så fortsættes beretningen om farerne for denne form for sammenhold, f.eks. om tredieparter, der let kunne få det hellige ægteskab til at vakle. For at undgå dette kom de religiøse fastlåsnings af kvinderne som sendt fra himlen, og igen fik manden magten over sin kvinde og dermed børneproduktionen.

Efterhånden som det historiske tilbageblik nærmer sig nutiden, fornemmes mændenes smuldrende magt.

Først over børneopdragelsen, så over kvindefrigørelsen og præventionen, til dér hvor vi står i dag.

Nils Uddenberg påpeger, at næsten alle præventionsmidler er for kvinder, at kvinderne har den fulde bestemmelsesret over abort, og at de desuden viaigestilling og gode uddannelsesmuligheder er ved at være i den situation, at manden (næsten) kan undværes helt. Og endelig blomstrer så et forfriskende maskulinistisk synspunkt op. Nils Uddenberg vil have, at mændene skal kræve deres ansvar for forplantningen tilbage. Han kræver p-piller til mænd. Han tror, at først når manden har taget sit medansvar for skabelsen af et barn, vil ansvaret for opdragelsen af samme automatisk føles som et medansvar og ikke kun ligge tungt på den ene part.

Samme medansvar gælder også aborter. Hvert år får 30.000 svenske kvinder abort. Der er faktisk også 30.000 svenske mænd, der får abort. Det er der bare ikke ret mange, der tænker over.

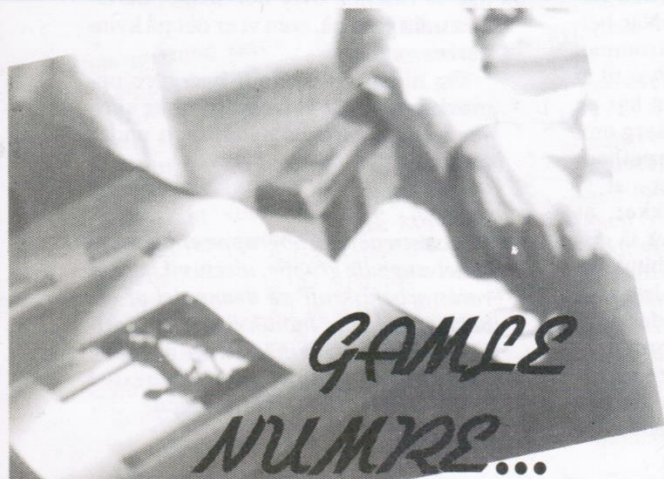
Nils Uddenberg har dystre fremtidsvisioner, og taler dunder til mændene. Om det er en dundertale, som mænd kan bruge til noget, vil fremtiden vise. Jeg har selv læst en del Q-litteratur, og der er som sådan intet nyt under solen, men for den mand (eller kvinde), der ikke har følt behov for at fordybe sig i Q-litteraturen, er dette en mulighed med fine maskulinistiske synspunkter.

Eina Erstad

Nils Uddenberg: *Den udhulede far*

Hans Reitzel

108 sider, 98,50 kr.

Lesbianisme....	kr.17,-
Handicappede....	- 17,-
Homoseksuelle i Norden..	- 25,-
Mandens orgasme....	- 17,-
Blandet indhold....	- 20,-
Incest....	- 25,-
Porno....	- 35,-

RING/SKRIV til:

SEKSUAL
POLITIK